

04.07.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**04 Temmuz 2024
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

04 Temmuz 2024 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU KARARLARI

— Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 03/07/2024 Tarihli ve 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275 ve 1276 Sayılı Kararları

YÖNETMELİKLER

— Dicle Üniversitesi Yaz Dönemi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Karabük Üniversitesi Ön Lisans, Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

— Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 02/07/2024 Tarihli ve 2024/ÖİB-K-07 Sayılı Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 7/3/2024 Tarihli ve 2019/40007 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 7/3/2024 Tarihli ve 2020/30704 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 7/3/2024 Tarihli ve 2021/16758 Başvuru Numaralı Kararı

Türkiye'de ilk: Kadınlara ve gençlere hayvansal üretim desteği geliyor

Türkiye, 2010 yılından bu yana kesintisiz olarak besilik, kasaplık, damızlık hayvan ve kırmızı et ithalatı yapıyor. Bir yandan da üretimle ilgili destekler, stratejiler, planlar açıklayıp uyguluyor. Hükümet değişmese de bakan değiştikçe bu plan ve stratejiler değişiyor. Günün sonunda ithalat devam ediyor. Öyle bir noktaya gelindi ki üretimin planlanması için bile ithalat yapılıyor.

Türkiye'nin tarımsal planlama macerası cumhuriyetin ilk yıllarına kadar dayanıyor. Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin 1931 yılında düzenlediği "Birinci Ziraat Kongresi" raporlarında tarımsal planlamadan söz ediliyor. Aradan neredeyse bir asır geçti hala tarımda üretim planlamasının önemi konuşuluyor. Tarımda üretim planlaması denildiğinde genellikle bitkisel üretim anlaşıyor. Hangi ürünün ne kadar ekileceği, ne kadar tüketileceği ve ne kadar ihraç edileceğinin belirlenmesi "üretim planlaması" olarak anlaşıyor. Oysa, planlama neyin ekilip ekilmeyeceğine karar vermek değil, tohumdan, topraktan başlayarak su ve iklim, üretimde kullanılacak girdiler, üretimin sürdürülebilirliği, destekleme politikası, dış ticaret politikası, fiyat politikası ve daha birçok faktörü dikkate alarak uygulanması gereken bütüncül bir yaklaşımdır. Tarım ve Orman Bakanlığı bir süreden beri tarımda üretim planlaması ile ilgili çalışmalar yapıyor. Bu konuda gerekli olan yasal düzenlemeler yapıldı. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 23 Mart 2023 tarihinde kabul edilen ve 5 Nisan 2023 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Orman Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 422 Sayılı Kanun" ile 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 7.

Maddesi değiştirildi.. Yasaya göre, tarımsal üretimin planlanması, gıda güvencesi ve güvenliğinin temin edilmesi, verimliliğin artırılması, çevrenin korunması ve sürdürülebilirliğin tesis edilmesi için Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenen ürün veya ürün gruplarının üretimine başlanmadan önce Bakanlıktan izin alınması zorunluluğu getirildi. Bakanlık, arz ve talep miktarı ile yeterlilik derecesini dikkate alarak hangi ürün veya ürün gruplarının üretileceği ile tarım havzası veya işletme bazında asgari ve azami üretim miktarlarını belirleyecek. Yasa değişikliğinden sonra Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan “Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik” 14 Eylül 2023 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girdi. Yapılan yasal düzenlemelere göre üretim planlaması 3 ana sektörde olacak. Bitkisel üretim, hayvancılık ve su ürünleri. Geçen Şubat ayında Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı hayvancılığın 5 yıllık yol haritasını açıkladı. Hayvancılıktaki üretim planlaması temel olarak bu 5 yıllık yol haritasına dayanıyor. Hayvancılık konusunda yapılan çalışmalar Tarım ve Orman Bakanlığı’nın en son yayınlanan “Türk Tarım ve Orman” dergisinde ayrıntılı olarak yer aldı.

HAYVANCILIKTA ÜRETİM PLANLAMASI İÇİN NELER YAPILDI?

Tarım ve Orman Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdür Vekili Salih Çelik’in verdiği bilgiye göre hayvancılık konusunda yapılan çalışmalar özetle şöyle: “Hayvancılıkta temel amacımız verimli, kaliteli, sağlıklı ve sürdürülebilir bir üretim modelini sağlamak. İklim değişikliği, coğrafi kısıtlılıklar, doğal kaynakların etkin kullanımı ve gelecek nesiller için hayvansal üretiminin garanti altına alınması adına sürdürülebilir bir üretim modeli oluşturulması amacıyla; üretim kapasitesi, ihtiyaç analizleri, iç ve dış pazar potansiyelleri göz önüne alınarak; suyu merkeze alan doğal ve genetik kaynakların korunduğu, hayvan sağlığı ve refahının ön planda tutulduğu, biyoteknolojik ıslah yöntemlerinin kullanılarak verimin artırıldığı, aile işletmeleri ile genç ve kadın üreticilerin desteklendiği, birbirini tamamlayıcı faaliyetleri kapsayan politikalar hazırladık. Suyu merkeze alacak şekilde; kaba yem üretim kapasitesini, mera varlığı ve yapısını, hayvan varlığını, hayvansal ürün işleme kapasitelerini ve pazarlama imkânlarını dikkate alarak üretim planlaması yapıyoruz. Alıcı ve satıcıyı güvence altına alan sözleşmeli üretim modelini yaygınlaştırıyoruz. Hayvansal üretimin planlanmasında; ülke ihtiyaçları doğrultusunda stratejik önem arz eden hayvansal ürünleri belirlemeyi, belirlenen stratejik ürünlerin nerede ne kadar üretileceğini planlamayı, küresel iklim değişikliğine uyum sağlayarak sürdürülebilirliği temin etmeyi, doğal kaynakları korumayı ve optimum düzeyde faydalanmayı, ülkemizin hayvansal ürün ihtiyacını karşılayarak ihracat odaklı büyümeyi amaçlıyoruz. Üretim planlaması ile üretimin maliyet, kapasite, pazarlama imkânları doğrultusunda planlanması; sürdürülebilir hayvansal üretim için stratejik ürünler olarak planlama kapsamına alınan kırmızı et, beyaz et, süt ve yumurtanın bölgesel bazlı nerede ne kadar üretileceğine dair üretim modeli oluşturulması; suyu merkeze alan doğal ve genetik kaynakların korunduğu sürdürülebilir hayvancılığın sağlanması; mera ve kaba yem üretim alanlarının planlanarak verimli kullanımının sağlanması hedefleniyor.

İL BAZINDA 3 YILLIK HAYVANSAL ÜRETİM PLANLARI HAZIRLANDI

Hayvansal üretim planlaması kapsamında usul ve esasları içeren bir rehber hazırlandı. Rehber doğrultusunda 81 ilde Bakanlığımızın ilgili birimlerine eğitimler verilerek eğitimcilerin eğitimi yapıldı. Yönetmelik kapsamında illerimizde kurulan İl Teknik Komiteleri tarafından 3 yıllık hayvansal üretim planları Ocak 2024 itibarıyla hazırlanarak Genel Müdürlüğümüze gönderildi. İl Teknik Komitelerce hazırlanan İl Hayvansal Üretim Planları ülkesel bazda değerlendirilerek Hayvansal Üretim Planı hazırlanıp Üst Kurul onayına sunulacak. Hayvansal üretim planlamamız Üst Kurul kararının ardından tüm paydaşlarımız ve kamuoyuyla paylaşılacak.”

HAYVANCILIK DESTEKLERİ NASIL UYGULANACAK?

Hayvancılık Genel Müdür Vekili Salih Çelik, yaşama geçirilecek yeni destekleme modelinde “Temel hayvancılık desteği ve ürün geliştirme desteği” başlığı altında, “temel, yönlendirici ve verimlilik” kriterleri kapsamında yapılacağını ifade etti. Bütün üreticilerin temel desteklerden yararlandırılacağını belirten Çelik şu bilgileri verdi: “Aile işletmelerine ilave destek sağlıyoruz. Hayvancılıkta ilk defa genç ve kadın üreticilere ilave destek veriyoruz. Sınırlama olmaksızın üretilen her buzağı, oğlak ve kuzuya destek ödemesi yapıyoruz. Ari işletmelerimizi desteklemede ön plana çıkararak hem damızlık ihtiyacımızın yerli işletmelerden temin edilmesini hem de kaliteli süt üretimini artırmayı hedefliyoruz. Hayvancılık işletmelerinin ekonomik açıdan güçlü, dirençli ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşması hedefiyle sübvansiyonlu kredilerde; kadınlara, gençlere ve planlı üretim bölgelerine ilave indirim uyguluyoruz. Bu sayede gençlerimiz ve ailemizin temel direği olan kadınlarımızın üretimde kalmalarına imkân sağlanmış olacaktır.”

ÇİĞ SÜT EYLEM PLANI UYGULANACAK

Hayvancılık Genel Müdür Vekili Salih Çelik çığ süt ile ilgili en çok tartışılan konulardan biri olan maliyet konusunda da çözüm getireceklerini belirterek sözlerini şöyle sürdürdü: “Çığ Süt Eylem Planı’nı uyguluyoruz. Sektörün üzerinde uzlaştığı yeni bir maliyet modeli geliştiriyoruz. 19-21 Ocak tarihlerinde yapılan Ulusal Çığ Süt Çalıştayı’nda alınan karar gereği çığ süt maliyetleri tüm paydaşların (akademisyenler, kamu temsilcileri, üretici temsilcileri ve süt sanayisi) katılımı ile oluşturulan komisyonca üç ayda bir güncellenerek açılacak. Nisan ayından itibaren açıklanan maliyete uygun bir marjla çığ süt tavsiye fiyatı belirlendi.”

DAMIZLIK ÜRETİMİ İÇİN AVRUPA’DAN 6 BİN DAMIZLIK ALINACAK

Hayvancılığın 5 yıllık yol haritası ve üretimin planlanması kapsamında Et ve Süt Kurumu (ESK) ile Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) arasında “Damızlık Düve Temini ve Büyükbaş Hayvan Kesimi İş Birliği” protokolü imzalandı. Bu protokol kapsamında Avrupa Birliği ülkelerinden toplam 6 bin baş damızlık boş düve ithalatı yapılacak. Et ve Süt Kurumu buna ilişkin olarak duyuru yaptı. İthal edilecek boş düveler TİGEM işletmelerinde anaç olarak değerlendirilecek ve doğan dişi hayvanlar aile işletmelerine damızlık olarak satılacak, erkek olanları ise Et ve Süt Kurumu’na et üretimi için verilecek. Et ve Süt Kurumu Avrupa Birliği’nden 4 bin baş Charolais-

Limousine (Şarole-Limuzin) ve 2 bin baş Angus damızlık boş düve ithalatı yaparak Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'ne verecek. Toplam 6 bin baş damızlık boş düve Avrupa Birliği ülkelerinde faaliyet gösteren üretici/üretici birliği ve kooperatiflerden satın alınacak. Hayvancılığı geliştirmek, üretimi artırmak için bu ithalat yapılacaktır. Yılda ortalama 20 bin baş damızlık sığır ithalatı yapan Türkiye, bu proje ile anaç hayvan ithal ederek damızlık üretimini yurtiçinde gerçekleştirmeyi amaçlıyor. Et ve Süt Kurumu yetkilileri yurtiçinde etçi damızlık hayvan olmadığı için ithalat yapıldığını belirterek, ithal edilecek hayvanların TİGEM'e damızlık üretimi için verileceğini söyledi. İthal edilecek bu hayvanlar piyasaya verilmeyecek. Sadece TİGEM'e anaç olarak verilecek. Özetle, hayvancılıkta yol haritasını, üretim planlamasını konuşurken bir yandan da Türkiye ithalata tam gaz devam ediyor. Görünen o ki, üretim planlaması için de ithalat devam edecek. 2024 yılında 600 bin baş besilik hayvan ithalatının planlandığı yol haritasından önce açıklandı ve bu ithalat devam ediyor. Şimdi damızlık düve ithalatı yapılacaktır. Bir yandan da kırmızı et ve kasaplık hayvan ithalatı da sürüyor. Piyasayı düzenlemek ve üretimi desteklemek, planlamak için ithalat yapıldığı yetkililer tarafından dile getiriliyor. Umarız geçmişte olduğu gibi üretim planlaması rafa kaldırılıp ithalat artarak devam etmez. İthalatı bir noktada bitirmek gerekiyor.

Hayvansal üretim izinlerinin verilmesi

Ürün veya ürün gruplarının asgari ve azami ürün miktarları Tarımsal Üretim Planlanması Kurulu tarafından belirlenerek üretim öncesinde Hayvancılık Genel Müdürlüğü tarafından il müdürlüklerine bildirilecek. Kurumsal internet siteleri ve mahalli iletişim araçlarını kullanmak sureti ile il müdürlükleri tarafından ilan edilecek.

Kurul tarafından belirlenen ürün veya ürün gruplarının üretimine başlanmadan önce ve zati ihtiyaç haricinde kurulacak ticari amaçlı yeni işletmeler için il/ilçe müdürlüklerinden izin alınacak.

Üretim izni verilmesinde aşağıdakilere öncelik verilecek:

- a) Sözleşmeli üretim, organik tarım ve iyi tarım uygulamaları yapılan işletmeler.
- b) Ana sözleşmesinde hayvancılık faaliyeti olan çiftçi örgütleri tarafından ortak yapılan üretimler.
- c) Bakanlık ıslah programlarına kayıtlı veya soy kütüğüne üye damızlıkçı ve/veya ari işletmeler.

DESTEKLER DEĞİŞİYOR

Bitkisel üretimde olduğu gibi hayvancılıkta da üretim planlaması kapsamında desteklerde önemli değişiklikler öngörülüyor. Yeni destekleme modelinde "Temel hayvancılık desteği ve ürün geliştirme desteği" başlığı altında, "temel, yönlendirici ve verimlilik" kriterleri kapsamında ödenecek. Aile işletmelerine ilave destek sağlanırken, hayvancılıkta ilk defa genç ve kadın üreticilere ilave destek verilmesi öngörülüyor.

PLANLAMANIN HEDEFİ

Hayvancılıkta üretim planlaması ile üretimin maliyet, kapasite, pazarlama imkânları doğrultusunda planlanması; sürdürülebilir hayvansal üretim için stratejik ürünler olarak planlama kapsamına alınan kırmızı et, beyaz et, süt ve yumurtanın bölgesel bazlı nerede ne kadar üretileceğine dair üretim modeli oluşturulması; suyu merkeze alan doğal ve genetik kaynakların korunduğu sürdürülebilir hayvancılığın sağlanması; mera ve kaba yem üretim alanlarının planlanarak verimli kullanımının sağlanması hedefleniyor.

■ Hayvansal üretimin planlanması kriterleri

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın hazırladığı ve 14 Eylül 2023 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan "Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik" e göre hayvancılıkta üretimin planlanması şu temel kriterlere dayanıyor:

- 1 - Hayvansal üretim planlaması; kalkınma planları, orta vadeli programlar ve Bakanlık stratejik planları dikkate alınarak iklim koşulları, arazi yapısı, işletme büyüklüğü, mevcut hayvan varlığı, kaba yem ihtiyacının karşılanma oranı, mera varlığı, su ihtiyacı, nüfus projeksiyonları ile iç ve dış talep verilerinin değerlendirilmesi suretiyle yapılır.
- 2- Hayvansal üretimin planlaması ile ürün veya ürün gruplarının belirlenmesine ilişkin iş ve işlemler, Hayvancılık Genel Müdürlüğü tarafından ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde yapılır.
- 3-Kamu kurum ve kuruluşları ile bağlı ortakları, belediyeler ve il özel idareleri hayvansal üretime yönelik proje veya uygulamalarında bu yönetmelik hükümlerine tabidir.

Konkordato talebi ıg gibi!

Bu yılın ilk altı aylık döneminde konkordato başvurularında geçici mühlet kararı verilen şirket sayısı 605'e ulaştı ve geçen yılın tamamındaki sayının üstüne çıktı.

MERVE YİĞİTCAN

Reel sektörün üzerine 2018 ve 2019'da kabus gibi çöken konkordatoların, yılbaşından bu yana adeta freni boşaldı. Aylık bazda konkordato başvuruları, son 3 ayda 100'ün üzerinde gelirken, bu yılın ilk yarısında konkordato geçici mühlet kararı verilen dosya sayısı 2023'ün tamamını geride bıraktı. Önde gelen iş dünyası örgütleri suiistimallerin artmaması ve mağduriyetlerin önüne geçilmesi için Ankara'da Adalet Bakanlığı ve ekonomi yönetimi ile yoğun temas halinde.

Konkordatotakip.com'un Basın İlan Kurumu'ndan EKONOMİ gazetesi için derlediği verilere göre, nisanda 105, mayısta 172 olan konkordato sayısı, haziranda 114 olarak gerçekleşti. Ancak haziran ayına denk gelen Kurban Bayramı tatili mahkemelerden alınan konkordato kararlarına hafif de olsa bir fren yaptırdı. Geçen ay konkordato kesin mühlet kararı verilen dosya sayısı 43 olurken, ret kararı verilen dosya sayısı da 42 olarak gerçekleşti. 4 firma için iflas kararı çıkarken, tasdik kararı verilen dosya sayısı da 3 oldu.

275 konkordato başvurusu reddedildi

Ocak-Haziran dönemine bakıldığında da, toplamda 605 adet konkordato geçici mühlet kararı verildiği görülüyor. Geçen yılın tamamında konkordato geçici mühlet kararı verilen dosya sayısının 519 olduğu düşünüldüğünde, bu yıl başvuruların

yoğunlaştığını söylemek yanlış olmaz. İlk 6 ayda konkordato kesin mühlet kararı verilen dosya sayısı 245 olurken, 275 dosya için de konkordatonun reddi kararı verildiği görülüyor. Mahkemelerin yılın ilk yarısında iflas kararı verdiği dosya sayısı ise 48. İlk 6 ayda en fazla konkordato kararı alınan sektörler incelendiğinde ise, en yüksek riskin tekstil ve inşaat sektörlerinde olduğu görülüyor.

Tekstil ve konfeksiyon sektörlerinde toplam 48 konkordato kararı alınırken, inşaat sektörünün genelinde 44 konkordato kararı alınmış durumda. Hatırlanacağı üzere, konkordato düzenlemesinin yapılmasıyla beraber 2018’de 1384, 2019’da da 1387 konkordato başvurusu yapılmış, bu şirketlerden alacağı olan binlerce firma da çeşitli mağduriyetler yaşamıştı. Ardından konkordato başvuruları zorlaştırılmış ve şirketlerin kolay başvuru yapmasının önüne geçilmişti. Ancak son 2 yılda yaşanan finansman darboğazı ve işletme sermayesi yetersizliği birçok firmanın, yüksek maliyetine karşın, konkordatoyu yeniden masaya getirmesine yol açtı.

Zorda olan firmalar için verilen konkordato kararı işletmenin düze çıkması için bir olanak sağlarken, konkordato kararı verilen şirketlerden alacağı olan firmalar ise adeta ‘ters ayakta’ yakalandı. Bu noktada piyasada ‘alacakların akıbeti’ konusunda bir huzursuzluk söz konusu. İş dünyasının önde gelen örgütleri konkordato kararlarındaki suiistimallerin ve mağduriyetlerin engellenmesi adına Ankara’da Adalet Bakanlığı ve ekonomi yönetimiyle temaslarda bulunuyor. Edinilen bilgiye göre, Adalet Bakanlığı konkordato başvurularının zorlaştırılması için çalışmalar yürütüyor.

Bir firmaya can simidi takarken birçoğu suyun altında kalabiliyor

Konuyla ilgili değerlendirmelerde bulunan İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, 2018 ve 2019 yıllarını hatırlatarak konkordatonun istismar edilmesi yoluyla birtakım acı tecrübelerin yaşandığına dikkat çekerek, bu konunun hukuki olarak daha farklı ele alınması için son 1 yıldır gerek TOBB bünyesinde gerek İSO olarak Adalet Bakanlığı ile görüşmeler yaptıklarını söyledi.

Önerilerinin konkordato müessesinin reel sektör alacaklarını kapsamaması yönünde olduğuna işaret eden Bahçıvan, “Sadece kamu alacakları ve finansal alacaklar için geçerli olmalı. Bu teklifimizi 1 yıldır dile getiriyoruz. Zira çok rahat konkordato kararı verilebiliyor. Bir firma kendine konkordato ile can simidi takarken yüzlerce firma suyun altında kalabiliyor. Her firmanın da konkordato başvurusu yapması mümkün olmadığı için burada adalet ve vicdan duygunuzu etkileyen örnekler görülebiliyor. Bir firma yaşatılacaksa, karşısındaki muhatapları da yaşatılarak bu yapılmalı” ifadelerini kullandı.

Konkordato yerine finansal yeniden yapılandırma düşünülmeli

Servo Capital Yönetim Kurulu Başkanı Kaan Kızıroğlu, likidite sıkıntısı yaşayan şirketlerin konkordato yerine önce finansal yeniden yapılandırmayı düşünmelerini önerirken, Bankacılık Kanunu kapsamında geçici hüküm olarak yer alan Finansal

Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması (FYYÇA) hükümlerinin Türkiye için bir şans olduğunu ifade etti.

Kızıroğlu, sözlerine şöyle devam etti: “Konkordato çok mecbur kalınmadıkça yapılmasını tercih etmediğimiz, yapıldığında ise çok düzgün ve dikkatli şekilde yönetilmesi gereken bir süreç, nasıl çıkılacağı konusunda açık seçik bir plan ve strateji gerektiren bir konu. Bu esasen, ticari borçlarınızı ve finansal borçlarınızı belli bir süre ödemediğiniz, kanuni korumaya girdiğiniz, şirketinizin yönetimini konkordato bitene kadar mahkemenin atadığı kayyumlarla birlikte yaptığınız bir süreç. Konkordatoya girdiğinizdeki yol haritanız belli olmalı. Kanunen size sağlanan koruma şemsiyesi altında şirketin faaliyetlerinizi gerçekten nasıl iyileştireceğinizi ve bugünkünden daha iyi yapabileceğinizi bilmeniz gerekiyor. Konkordatoya başvururken mahkemeye verdiğiniz iyimser planı değil gerçek planı kafanızda oluşturmuş olmanız ve Konkordatoya öyle başvurmuş olmalısınız. Yoksa konkordato süreci iflasla sonuçlanabilir.”

Yıllık enflasyon, 19 ayın zirvesinden dönüŖe geçti

Enflasyon haziranda yıllıkta bu yılın ilk düşüşüne imza atarken temmuz ve ağustosta geçen yılın yüksek baz etkisi nedeniyle çok daha hızlı gerilemesi bekleniyor. Ancak yılın ilk yarısında yüzde 38,22 artarak 6 aylık manŖet enflasyon yüzde 24,73'e aşan hizmet enflasyonundaki seyir düşüşte belirleyici olacak.

ŞEBNEM TURHAN

Tüketici enflasyonu bu yıl haziranda aylık yüzde 1,64 ile beklentilerin oldukça altında arttı ve 13 ayın en düşük artışını yakaladı. Böylece yıllık enflasyon yüzde 71,6'ya geriledi ve bu yılki ilk düşüşünü gerçekleştirdi. Mayısta yıllık enflasyon yüzde 75,45 ile yılın zirvesine çıkmıştı.

Merkez Bankası ve ekonomi yönetimi yılın ikinci yarısında enflasyonda düşüş sürecinin hızlanmasını bekliyor ekonomistler ise bu düşüşün hızını hizmet enflasyonunun seyrinin belirleyeceğini vurguluyor. Yılın ilk yarısında mal enflasyonu yüzde 19,53, hizmet enflasyonu ise yüzde 38,22 oldu. Aynı dönemde manŖet enflasyonu ise yüzde 24,73 hesaplandı.

Enflasyon beklentileri ve kur değışim ile beklentilerine çok daha duyarlı olan hizmet enflasyonundaki gerileme temmuz ve ağustosta baz etkisiyle hızlı düşecek enflasyonun gelecek aylardaki yönü için önemli olacak. Yıllık enflasyonun yüksek baz

etkisiyle temmuzda yüzde 60'lı, ağustosta yüzde 50'li seviyelere ineceği tahmin ediliyor.

Tüm vadelerde tahvillere talep

Türkiye İstatistik Kurumu haziran ayı enflasyon verilerini açıkladı. Buna göre aylık enflasyon yüzde 2,2 olan piyasa beklentisinin hayli altında yüzde 1,64 artarken yıllık enflasyon mayıstaki yüzde 75,45'ten yüzde 71,6'ya geriledi. Ana harcama gruplarında giyim ve ayakkabı ile ulaştırma dışında tüm gruplarda aylık enflasyon yükseldi. Haziranda mal enflasyonu yüzde 0,91, hizmet enflasyonu yüzde 3,31 yükseldi. Enflasyon verisi sonrası devlet tahvillerine tüm vadelerde alım geldi ve tahvil faizleri 30-40 baz puan düşüş yaşadı. Merkez Bankası'nın yıl sonu için tüketici enflasyonu beklentisi yüzde 38, piyasanın ise yüzde 40-43 seviyelerinde değişiyor.

Taze meyve sebze ile ekmek zamları etkili

Gıda ve içecekler grubunda ise piyasa beklentişinin altında yüzde 1,78 artış gerçekleşti, grubun manşet enflasyona etkisi 0.44 puan oldu. Taze meyve ve sebzeler mayıstaki gerilemenin ardından hazirana hızlı başladı ve aylık yüzde 6,07 artış yaşadı. Diğer işlenmemiş gıdalarda ise yüzde 2,19 fiyat düşüş gerçekleşti. Böylece işlenmemiş gıdalarda aylık enflasyon yüzde 0,79 gerçekleşti işlenmemiş gıdada yıllık enflasyon mayıstaki yüzde 76,53 seviyesinden yüzde 70,5'e geriledi. İşlenmiş gıda grubunda aylık enflasyon yüzde 2,71 arttı, ekmek zamları bu artışta etkili oldu.

Ekmek ve tahıllarda aylık enflasyon yüzde 4,64 oldu. İşlenmiş gıdada yıllık enflasyon mayıstaki yüzde 64,5 seviyesinden haziranda yüzde 65,89'a yükseldi.

Giyim ve ayakkabı grubunda haziranda fiyatlar yüzde 0,58 azaldı ve yıllık enflasyon yüzde 47,84'e geriledi. Altın hariç dayanıklı mal grubunda aylık yüzde 0,5 fiyat düşüşü yaşandı, diğer temel mallarda yüzde 1,7 aylık enflasyon hesaplandı.

İçki ve sigara grubunda haziranda belirleyici bir değişim olmazken temmuzda bu grupta gelen zamların etkisiyle manşet enflasyona negatif katkı gelecek. Haziranda yüzde 0,12 artan içki ve sigara grubunda yıllık enflasyon mayıstaki yüzde 84,46'dan haziranda yüzde 66,94'e sert geriledi. Ev eşyası grubunda aylık yüzde 1,62 artış manşet enflasyonu 0.13 puan artırdı.

İlk 6 ayın zam şampiyonu kira

Hizmetler grubunda ise aylık enflasyon 3,31 arttı, yıllık enflasyon mayıstaki yüzde 95,93'ten yüzde 95,27'ye hafif de olsa geriledi. Kirada aylık enflasyon yüzde 5,09 hızlı arttı, yıllık enflasyon yüzde 123,64'e geriledi. Mayısta kirada yıllık enflasyon yüzde 125,14 idi.

Kiranın da bulunduğu ana harcama grubu konutta aylık yüzde 3,79'luk artış yaşandı bunun manşet enflasyona etkisi 0.55 puan oldu. Belediyelerin su fiyatlarına yaptığı zam bu grupta kiranın yanı sıra etkili. Kirada 6 aylık enflasyon yüzde 47,13 oldu ve

bu 6 ayda en hızlı artan hizmet olarak öne çıktı. Lokanta ve oteller grubunda aylık yüzde 3,09 yükseliş yaşandı, yıllık enflasyon mayıstaki yüzde 92,94'ten hazıranda yüzde 90,67'ye indi.

Bu grubun manşet enflasyona etkisi 0.28 puan. Ulaştırma hizmetleri hazıranda yüzde 4,53 hızlı arttı, mayıstaki yüzde 99,1 olan yıllık enflasyon yüzde 103,54'e çıktı. Böylece kiradan sonra hizmet grubunda yıllık enflasyonu yüzde 100'ü aşan ikinci hizmet ulaştırma oldu.

Şimşek: Dezenflasyon süreci başladı

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, haziran ayı enflasyon verisi sonrası sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada enflasyon eğilimindeki gerilemeye işaret ederek, "Dezenflasyon süreci başladı" dedi.

Şimşek, mevsimsel düzeltilmiş üç aylık hareketli ortalamanın yıllıklandırılmış değerinin ima ettiği enflasyon eğiliminin yıl sonu hedefiyle uyumlu olduğuna işaret ederek, şunları kaydetti: "Yüzde 1,64'lük aylık haziran verisi ise yüzde 22'lik yıllıklandırılmış enflasyonu işaret ediyor. Finansal istikrar, sürdürülebilir cari açık, rezerv birikimi ve gri listeden çıkış gibi birçok alanda elde ettiğimiz başarıyı, programımızın ana hedefi olan dezenflasyonda da belirgin şekilde göreceğiz. Fiyat istikrarına ulaşana kadar programımızı kararlılıkla uygulayarak kalıcı refah artışını sağlayacağız."

Yılmaz: İkinci yarı düşüş hızlanacak

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, enflasyonda düşüş döneminin başladığını belirterek Yılmaz, "Çalışanından emeklisine, sanayicisinden çiftçisine toplumun her kesiminden vatandaşımızın ortak arzusu enflasyon probleminin çözülmesidir. Temel hedefimiz vatandaşımızın öncelikli meselesi olan enflasyonu asgari seviyeye düşürmektir" diye konuştu.

Yılmaz, enflasyondaki düşüşle ekonomide öngörülebilirlik sağlanacağı gibi gelir dağılımının da olumlu yönde gelişeceğini vurgulayarak, şunları kaydetti: "Enflasyonla mücadelede uyguladığımız para ve maliye politikaları sayesinde dezenflasyon sürecine girmiş bulunuyoruz. Enflasyonla mücadele sürecinde büyüme, istihdam ve ihracat hedeflerimizi de gözetmeye devam edeceğiz. Yılın ikinci yarısında enflasyondaki azalmanın hızlanarak sürmesini bekliyoruz. 2026 yılında ise enflasyon oranını tekrar tek haneli seviyelere düşürmeyi hedefliyoruz."

Merkez Bankası Başkanı Karahan'dan enflasyon mesajı

Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Fatih Karahan, talepte dengelenmenin başladığını ancak enflasyonda henüz kat edecek mesafe olduğuna dikkat çekerek bu nedenle para politikasında sıkılığı koruyarak yola devam edeceklerini belirtti.

Karahan, yaptığı açıklamada "Sıkılığı koruyarak verilerin ve beklentilerin dezenflasyon patikamız doğrultusunda oluşmasını bekleyeceğiz. Henüz bu doğrultuda kat edecek mesafemiz olduğunu düşünüyoruz" dedi.

"Aylık enflasyonun ana eğiliminde kalıcı bir düşüş görmek istiyoruz"

"Aylık enflasyonun ana eğiliminde belirgin ve kalıcı bir düşüş görmek istiyoruz" diyen Karahan enflasyonu düşürme konusunda "son derece kararlı" olduklarına dikkat çekti.

Geçen yıl gerçekleşen genel seçimlerin ardından haziran ayından beri Cumhurbaşkanı destekli sıkılaştırmanın sonucu, TCMB politika faizini sonuncusu Mart ayında olmak üzere 4,150 baz puan yükseltti. TCMB son üç ayda ise politika faizini yüzde 50'de sabit tuttu.

Enflasyon mayısta ulaştığı yüzde 75.45 ile 2022 sonundan beri en yüksek seviyeye yükseldikten sonra haziran ayında yıllık bazda düşüşe geçti. Dün açıklanan verilere

göre, TÜFE yıllık yüzde 71.60'a gerilerken, aylık fiyat artışı da Haziran'da yüzde yüzde 2'nin altına düştü.

"Sadece haziran TÜFE verisiyle çıkarım sağlıklı olmaz"

"Talepte dengelenme belirtileri ortaya çıkıyor" diyen Karahan, bunun fiyatlara da yansımaya başladığını gördüklerini söyledi ancak tek bir veri üzerinden çıkarım yapmadıklarına dikkat çekti.

"Oynaklığın yüksek seyrettiği bu dönemde tek bir veri üzerinden çıkarım yapmak sağlıklı olmaz" diyen Karahan, "Merkez bankası kararlılığı ve ihtiyatı ile hareket ediyoruz" dedi.

TCMB Haziran itibarıyla yıllık enflasyonda başlayan düşüş ile yıl sonunda enflasyonun yüzde 38 seviyesine inmesini bekliyor. Reuters anketinde piyasanın yıl sonunda enflasyon beklentisi ise yüzde 42 civarında.

ÖTV artışı zam olarak yansiyacak

Yüzde 19,49 olarak artırılan yeni ÖTV tutarlarıyla birlikte, sigara fiyatlarına en az 5 lira, rakının litresine 110 lira, akaryakıt ürünlerine ise litre başına 2 lira zam yapılacaktır.

HÜSEYİN GÖKÇE/ANKARA

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Ocak-Haziran dönemi Yİ-ÜFE değişim oranını yüzde 19,49 olarak açıklamasının ardından, içki, sigara ve akaryakıttan alan ÖTV de, bu oranda artırıldı. Yeni ÖTV tutarlarıyla birlikte, EKONOMİ'nin yaptığı hesaplamalara göre; sigara fiyatlarına en az 5 lira, 1 litrelik rakıya 110 lira, akaryakıt ürünlerine ise litre başına yaklaşık 2 lira fiyat artışı yapılacaktır.

70 liralık sigara en az 5 lira artacak

Yüzde 19,49'luk ÖTV artışıyla birlikte sigaradan alınan 1,4249 liralık asgari maktu vergi 27 kuruş artarak 1 lira 70 kuruşa yükseldi. 1 paket sigaranın asgari maktu vergi tutarı ise 28,49 liradan 34,05 liraya çıktı. Asgari maktu vergi tutarı, satış fiyatı ne olursa olsun paket başına alınan vergi miktarını gösteriyor. Ancak piyasada satılan sigaraların yaklaşık yüzde 99'u asgari maktu vergi tutarının üzerinde vergiye tabi olacak şekilde fiyatlandırılıyor.

Sigaradan paket başına alınan maktu vergi tutarı ise 4 lira 80 kuruştan, 5 lira 75 kuruşa yükseldi. Başka bir ifade ile 1 paket sigaranın maktu vergi tutarı 1 lira civarında artmış oldu. Sigara firmalarının bunu satış fiyatına 5 lira olarak yansıtması bekleniyor.

Vergi oranları deęiřti, çarpan etkisi dūřūrūldū

Sigaradan alınan vergi oranı yılbařında yapılan dūzenlemeyle yūzde 63'ten yūzde 57'ye dūřūrūlmūřtı. Aynı kararda maktu vergide ise yūksek artıřa gidilmiřti. Bu dūzenleme yapılmadan ōnce sigara maliyetlerindeki (tūtūn, enerji, iřçilik vs) 1 liralık artıřın satıř fiyatına olan etkisi 7.5 lira seviyesindeydi. Çarpan etkisi řimdi her 1 liralık artıř için 5.2 lira olarak hesaplanıyor.

1 litre rakı 1200 liraya yaklaştı

Gelir İdaresi Bařkanlıęı (GİB) alkollū içkilerden alınan ŐTV'yi (asgari maktu vergi tutarı) III sayılı listede açıklıyor. Bu listenin rakı bōlūmūndeki ŐTV tutarı, saf alkolūn ŐTV'si. Sōz konusu tutar litre bařına 1062,6209 lira dūzeyindeydi. Bu tutar, yūzde 19,49 artırılarak 1269,72 liraya çıkarıldı. Bōylece yūzde 45 alkol derecesine sahip 1 litrelik rakıdan alınan ŐTV ise 478,13 liradan 571.37 liraya yūkseldi. Litrelik rakıda vergisiz satıř fiyatı yaklařık 417 lira seviyesinde. Bunun ūzerine 571.37 liralık asgari maktu verginin eklenmesiyle KDV ōncesi fiyat 989.07 lira oluyor. Yūzde 20'lik KDV'nin eklenmesiyle ise 1 litrelik rakının satıř fiyatı 1186 lirayı ařacak. Ancak içki ūreticilerinin, dięer maliyet artıřlarıyla birlikte bunun daha ūzerinde bir satıř fiyatı belirlemesi bekleniyor.

Litrede 2 liraya yakın artış

TŪİK'in 6 aylık Yİ-ŪFE'yi yūzde 19,49 artırmasıyla birlikte akaryakıt ūrūnlerinden alınan ŐTV tutarlarında da bu oranda artıř yapıldı. EKONOMİ gazetesinin hesaplarına gōre sōz konusu artıřlarla birlikte akaryakıt fiyatlarında 2 lira civarında zam bekleniyor. Buna gōre kurřunsuz benzinden alınan ŐTV 1,84 lira ile 1,93 lira arasında artarken, mazotun ŐTV'sindeki artıř 1,93 lira oldu. LPG maliyetindeki artıř ise 68 kuruř olarak hesaplandı.

JPMorgan Türkiye'nin enflasyon tahminini revize etti

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) haziran ayı enflasyon verilerini açıkladı. Buna göre, Tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık yüzde 1,64 oranında artış gösterirken, yıllık enflasyon yüzde 71,60 oldu. JPMorgan, açıklanan enflasyon verisinin ardından paylaştığı raporda, bu yıl için enflasyon beklentisini aşağı yönlü revize etti.

JPMorgan “Türkiye: Yaz aylarında sert dezenflasyon kapıda” ismiyle paylaştığı raporda enflasyon tahminlerini revize etti.

Manşet enflasyonun Haziran’da aylık bazda yüzde 1,6 ile yüzde 2,1’lik beklentilerinin altında geldiğini hatırlatan JPMorgan Türkiye Ekonomisti Fatih Akçelik yıllık enflasyonun da baz etkisiyle sert biçimde düşerek Mayıs ayındaki yüzde 75,4’ten yüzde 71,6’ya gerilediğini belirtti.

Bloomberg HT’nin derlediği bilgilere göre raporda manşet enflasyonun baz etkisiyle Temmuz’da yüzde 60’a, Ağustos’ta yüzde 50’ye düşebileceği belirtilerek 2024 yıl sonu enflasyon tahmini yüzde 43,5’ten yüzde 42,5’e, 2025 tahmini yüzde 25,2’den yüzde 25’e düşürüldü.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) bugün Haziran ayına ilişkin tüketici ve üretici fiyat endekslerini yayımladı. Veriler, aylık bazda bir yılın en yavaş enflasyonuna işaret etti. Yıllık enflasyon da Haziran’da sekiz ayın ardından ilk kez geriledi.

Barclays'ten TCMB tahmini

Diğer taraftan Barclays de enflasyon verisi sonrası paylaştığı raporda yıl sonu enflasyon tahminini yüzde 44,5'ten yüzde 44'e düşürdüğünü açıkladı. 2025 yıl sonu beklentisi yüzde 30,8 oldu.

Raporda TCMB'den Ocak 2025'e kadar bir politika değişikliği beklenmediği ancak bugün beklenenden düşük gelen enflasyon sonrası yıl sonunda erken bir faiz indirimi ihtimalinin de güçlendiği belirtildi.

İhracat haziranda %10,6 azaldı

Türkiye'nin haziran ayı ihracatı yüzde 10,6'lık azalışla 18,6 milyar dolara, ithalat da yüzde 4,1'lik azalışla 25 milyar dolara geriledi. Yılın ilk 6 ayında ihracat yüzde 2'lik artış, ithalat yüzde 8,5'luk düşüş gösterdi. Bu dönemde dış ticaret açığı yüzde 29,5 düşüşle 43,2 milyar dolar oldu.

İSTANBUL / EKONOMİ

Haziran ayı ve yılın ilk yarısına ait dış ticaret verileri açıklandı. Ticaret Bakanlığı ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) ilgili verileri yazılı olarak paylaştı. Buna göre, Haziran ayında geçen yılın aynı ayına göre; ihracat yüzde 10,6 oranında azalışla 18 milyar 569 milyon dolar, ithalat yüzde 4,1 oranında azalışla 25 milyar 4 milyon dolar oldu. 2024 yılı Ocak-Haziran döneminde ise ihracat yüzde 2,0 oranında artışla 125 milyar 446 milyon dolar, ithalat yüzde 8,5 oranında azalışla 168 milyar 686 milyon doları buldu.

Haziran ayında dış ticaret hacmi geçen yılın aynı ayına göre yüzde 6,9 oranında azalarak 43 milyar 574 milyon dolara gerilerken, yılın ilk yarısında yüzde 4,3 oranında azalarak 294 milyar 132 milyon doları gördü.

İhracatın ithalatı karşılama oranı haziranda 5,4 puan azalarak yüzde 74,3 olurken, Ocak-Haziran döneminde yüzde 74,4 oldu. Haziran ayında dış ticaret açığı yüzde 21,4'lük artışla 6,4 milyar dolara ulaşırken, altı aylık dönemde yüzde 29,5'lik düşüşle 43,2 milyar dolara indi.

Verileri değerlendiren Ticaret Bakanlığı, haziran ayında ihracatta takvim etkisinden kaynaklı geçici bir düşüş yaşıandığını belirterek, şu açıklamaları paylaştı: “2024 yılı Haziran ayında 9 günlük bayram tatili yanında, ihracatın düşük gerçekleştiği 5 adet hafta sonu bulunurken, bayram haftası hariç ihracatın hafta içi en yüksek yapıldığı iki iş gününün eksik olması, negatif takvim etkisi olarak ortaya çıkmıştır. İthalatta ise aşağı yönlü seyrin devam ettiği görülmektedir. İhracatımızı katma değerli ve yüksek teknolojik sektörlere yönlendirmek, ihraç edilen mal ve hizmetleri çeşitlendirmek, yerli reticilerimizi ve dolayısıyla ihracatımızı ithalattan kaynaklanan haksız rekabet ve zarara karşı korumak amacıyla Ticaret Bakanlığı olarak çalışmalarımızı aktif bir şekilde sürdürüyoruz.”

OECD Başekonomisti Pereira'dan gri liste değerlendirmesi: Doğrudan yabancı yatırımı artıracak

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Başekonomisti Alvaro Pereira, Türkiye'nin gri listeden çıkarılmasının uluslararası piyasaların son aylarda Türkiye'ye yönelik iyileşmekte olan güvenini daha da artırabileceğini ve doğrudan yabancı yatırım girişlerini önemli ölçüde iyileştirebilecek bir adım olduğunu bildirdi.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nde (OECD), 1 Temmuz'da başekonomistlik görevini devralan Alvaro Pereira, OECD bünyesindeki Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) Türkiye'nin gri listeden çıkarılması kararı ve bu gelişmenin Türkiye ekonomisine olası etkilerine ilişkin açıklamalarda bulundu.

FATF'ın Türkiye'yi gri listeden çıkarma kararını "oldukça iyi bir haber" olarak değerlendiren Pereira, bu kararın Türkiye'nin uluslararası taahhütlerini yerine getirmek üzere kara para aklamayla mücadele rejimini güçlendirdiğini teyit ettiğini söyledi.

"Türkiye'nin gri listeden çıkarılması, uluslararası piyasaların son aylarda Türkiye'ye yönelik iyileşmekte olan güvenini daha da artırabilir" diyen Pereira, Türkiye'nin 5 yıllık kredi risk priminin (CDS) düştüğünü ve uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarının ülke notunu yükselttiğini anımsattı.

Pereira, Türkiye'nin swaplar hariç net uluslararası rezervlerinin haziran itibarıyla 2020'nin başından bu yana ilk kez pozitifte döndüğüne işaret ederek, "Elbette FATF listesinden çıkarılmak, doğrudan yabancı yatırım girişlerini önemli ölçüde iyileştirmek için yalnızca bir adım." dedi.

Türkiye ekonomisinde son aylardaki olumlu gelişmelere rağmen önemli zorlukların da sürdüğünü ifade eden Pereira, sermaye girişlerinin son aylarda arttığını ancak doğrudan yabancı yatırımlardaki artışın daha sınırlı kaldığını aktardı.

Pereira, enflasyonun hala yüksek olduğunu belirterek, "İyileşen uluslararası algıdan tam olarak faydalanabilmek için yetkililer makroekonomik istikrar politikalarına devam etmeli. İstikrarlı ve öngörülebilir bir politika çerçevesi, istikrarlı bir makroekonomik ortamla birleştiğinde, uluslararası yatırım girişlerini önemli ölçüde artırma potansiyeline sahip." diye konuştu.

"Ekonomi ekibinin adımları hayati önemde"

Enflasyonun hedefe doğru sağlam bir patikaya oturana kadar para politikası koşullarının sıkı kalması ve mali ihtiyatlılığın devam etmesi gerektiğini vurgulayan Pereira, şunları kaydetti: "Türkiye'nin ekonomi ekibi tarafından halihazırda atılan mali konsolidasyon adımları, ekonominin sürdürülebilir bir patikaya oturtulması açısından hayati önem taşıyor. Bu açıdan mali disiplinin yeniden tesis edilmesi zorunlu. Merkez Bankasının, enflasyon görünümünde belirgin bir iyileşme sağlanana kadar para politikasını gerektiği şekilde sıkılaştırma konusundaki kararlılığını belirtmesi de memnuniyet verici.

Yapısal reformlar, makroekonomik çerçeveyi istikrara kavuşturmaya ve uzun vadede potansiyel büyümeyi artırmaya yönelik mevcut çabaları destekleyebilir. Özellikle iş gücü piyasası reformları daha yüksek kalitede kayıtlı istihdam yaratılmasını kolaylaştırabilir."

İhracatta kademeli büyüme beklentisi

Alvaro Pereira, geçen yıl yüzde 4,5 büyüyen Türkiye ekonomisinin bu yıl yüzde 3,4 ve 2025'te yüzde 3,2 büyümesini beklediklerini bildirdi. Kısıtlayıcı para politikası ve enflasyonun özel tüketimi ılımlı hale getireceğini aktaran Pereira, büyüme yavaşladıkça iş gücü piyasasında bir miktar soğuma beklendiğini kaydetti. Pereira, yatırım aktivitesinin ise çoğunlukla Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası yeniden yapılanmaya bağlı olarak güçlü kalacağını öngörüldüğünü belirterek, "Dış pazarlardaki iyileşmenin de bir yansıması olarak, Türkiye'nin ihracatının kademeli şekilde büyümesini bekliyoruz." dedi.

Türkiye'nin gri listeden çıkarılması

Singapur'un dönem başkanlığında bu yıl 23-28 Haziran'da düzenlenen ve OECD bünyesinde bulunan FATF Genel Kurulu'nda, Türkiye'nin gri listeden çıkarılmasına karar verilmişti. Genel Kurul, kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele

(AML/CFT) konusunda daha önceki değerlendirmeler sırasında tespit edilen eksikliklerini gideren Türkiye'nin gri listeden çıkarılması kararı almıştı.

Moody's Sektör Uygulama Lideri Mohamed Daoud da Türkiye'nin FATF gri listesinden çıkarılmasının hükümet ve çeşitli ekonomik sektörlerin kara para aklama ve terörün finansmanıyla mücadelelerini güçlendirmede kaydettikleri önemli ilerlemenin göstergesi olduğunu belirterek, "Bu gelişmenin Türkiye'nin itibarını uluslararası alanda artırması, yabancı yatırımları, Avrupa ve ABD kurumlarıyla ilişkileri potansiyel olarak güçlendirmesi bekleniyor." değerlendirmesinde bulunmuştu.

Enflasyon haziranda şahane(!) peki temmuzda ne olacak?

Alaattin AKTAŞ

04 Temmuz 2024 Perşembe

Tüketici fiyatlarındaki artış haziranda iyi, hatta şahane geldi! Geçen ay, 2023 yılı başından bu yana olan bir buçuk yıllık dönemin en düşük artışı gerçekleşti. Tabii ki bir buçuk yılın en düşük artışı derken geçen yılın mayısında doğalgazda sıfır fiyat uygulaması sayesinde oluşan yüzde 0.04'lük artışı ayrı tutuyorum. O oran tümüyle yapaydı.

Şimdi şu söylenebilir: **“Bu yıl haziranda yüzde 1.64'te kalan artış gerçek mi, gerçekçi mi yani?”**

Bilemem! Bir oranın gerçeği yansıtmadığını söyleyebilmek için elimde veri olması, kanıt olması gerekir. Onlar bende yok!

Bu verilere sahip olduğunu dile getiren ve o sayede daha doğru hesaplama yaptığını savunan varsa, herhalde onlar da bu verileri ortaya koyar, hesaplama yöntemlerini anlatır ve herkesin merakını giderir.

Girişte de belirttim; haziranın yüzde 1.64'ü beklentilerden çok düşük şahane bir oran! Ama bir kez daha vurgulamak isterim... Biraz önce de belirttiğim gibi bu oran doğrudur değildir, gerçeği yansıtmıyordur yansıtmıyordur; bilemem. Bu konuda kesin bir yargıda bulunamam. Çünkü TÜİK madde ağırlıklarını da, madde fiyatlarını da, her bir maddedeki değişim oranını da vermiyor. Elde bunlar yokken ne denilebilir ki?

Yıllık oran geriledi

Hazirandaki artışla yılın ilk yarısındaki artış yüzde 24.73 oldu, yıllık da haziran oranı geçen yılın altında kaldığı için gerilemeye başladı.

Mayıs sonunda yüzde 75.45 olan yıllık artış haziran sonunda 71.60'a indi.

Ya temmuz?

Yılın tümü için tahmin edilen yüzde 38'de kalabilmek için ikinci altı aydaki toplam artışı yüzde 10.6'da tutmak gerekiyor.

Altı ayda yüzde 10.6'yı aşmamak için de aylık ortalama artışın yüzde 1.7 olması gerekiyor.

Peki aylık ortalama artışı yüzde 1.7'de tutmak mümkün olabilir mi, temel soru bu. Ağustostan itibaren ne olur bilemem ama en azından temmuzda yüzde 1.7 hiç mümkün görünmüyor, onu söyleyebilirim.

Temmuzun riskleri neler mi, sıralayayım...

Elektrik zammı: 1 Temmuz'dan geçerli olmak üzere elektriğe yüzde 38 zam yapıldığını tabii ki unutmadık. Bu zam, temmuz ayında TÜFE'yi "doğrudan" 0.5 puan kadar etkileyecek.

Akaryakıt zammı: Dünden geçerli olmak üzere akaryakıtta ÖTV zammı geldi. ÖTV ve ÖTV'deki artışla birlikte KDV'de yaşanan artış sonucu benzin 2.21 lira, motorin 2.07 lira zam gördü. Ayrıca otogaza da 95 kuruş zam yapıldı.

Akaryakıtta gelen zamları dünkü ÖTV kaynaklı zamlarla sınırlı düşünmemek gerek. Akaryakıt fiyatları TÜ- FE'de gün ağırlıklı dikkate alındığı için haziranın son günlerinde yapılan zamlar geçen ayın enflasyonuna pek etki etmedi ve asıl yansıma bu aya kaldı. Son ÖTV zamlarıyla birlikte, ay sonuna kadar fiyatlar hiç değişmezse hazirandan temmuza benzin yaklaşık yüzde 9, motorin yüzde 10, otogaz ise yüzde 5 zam görmüş olacak. Bu üç kalemin TÜFE'deki ağırlığı haziran itibarıyla yüzde 3 dolayında. Bu ağırlığa göre yapılan hesaplamalar, akaryakıttan temmuz ayında TÜFE'ye "doğrudan" 0.25 puan dolayında bir yansıma olacağını gösteriyor.

Diğer ÖTV zamları: ÖTV artışı yalnızca akaryakıtle sınırlı değil tabii ki. Alkol ve sigaraya da yüklü zamlar gelecek ve onlardan da bir yansıma olacak.

Kira artışı: Temmuz ayıyla birlikte kira artışındaki yüzde 25 sınırlaması kalktı. Kira artış oranı temmuz için TÜFE'de haziranda oluşan yıllık ortalama artış kadar olacak; o oran da yüzde 65.07.

Kiranın TÜFE'de yılbaşında yüzde 5.06 olan ağırlığı haziran sonunda yüzde 6'ya dayandı. Ağırlıktaki bu değişim, kirada ilk altı aydaki artışın yüzde 47 ile yüzde 24.73'lük genel artışın çok üstüne çıkmasından kaynaklandı. Kirada ocak-haziran döneminde ocak ayı hariç aylık ortalama yüzde 5 dolayında artış oldu. Aylık ortalama yüzde 5 artış, yıllık bazda basit yüzde 60 artışa denk gelir. Üstelik bu oranlar yüzde 25 sınırı varken yaşandı. Şimdi temmuz için yıllık oran yüzde 65, yani 25'e göre çok büyük bir fark var. Dolayısıyla temmuzdaki kira artış oranının yüzde 10-13 arasında gelme olasılığı çok yüksek. Buradan TÜFE'ye yansıma da 0.75 puan dolayında olur.

“Kira artış oranı yüzde 65, temmuz artışı niye yüzde 10-13 arası bekleniyor” diye düşünen çıkar mı bilmem; ama bu soru akıllara gelir düşüncesiyle tüm kira yenilemesinin yalnızca temmuzda yapılmadığını hatırlatmakta sanırım yarar var.

Neredeyse 2 puan!

Akaryakıtı geçen ayın son günlerinde gelen zam, haziran ortalamasını çok etkilemediği için ağırlıkla temmuz enflasyonuna yansıtacak. Bunu daha önce de vurguladım. Buna bir de dünden geçerli ÖTV zammı eklendi.

Elektrik, akaryakıt ve kiradan temmuz enflasyonuna gelecek etki en az 1.5 puan. Diğer ÖTV zamlarıyla birlikte bu etki 2 puana yaklaşacak.

Bu arada elektrik ve akaryakıt zamlarının dolaylı etkisi çok yüksek, bunu da unutmamak gerekir.

Bu zamların üstüne gelecek başka zamlarla temmuz artışı yüzde 3, hatta yüzde 4 olsa bile yıllık oran gerilemeye devam edecek. Çünkü geçen yılın temmuzundaki yüzde 9.49'luk rekor oran artık hesaplamadan çıkmış olacak.

Yüzde 45'e kadar yolu var!

2024'ün resmi tahmini her ne kadar yüzde 38 ise de, üst sınırı biliyoruz, yüzde 42. Zaten Maliye Bakanı Şimşek de geçenlerde örtülü biçimde bu orana değindi ve sanki 42'ye de razı olduğunu bir anlamda ifade etti.

Ağustos ve sonrasının ne getireceğini şimdiden kestirmek pek kolay değilse de, 2024 enflasyonun en geniş marjda yüzde 40-45 arasında oluşabileceğini söylemek mümkün.

Ama bu normal gidişatla, olağanüstü gelişmeler yaşanmadığı takdirde...

Örneğin eylülde ağustosun yıllık oranı yüzde 50'nin altında açıklanırsa, faiz indiriminin gündeme getirilmeyeceğinin garantisi yok.

Ama zamansız bir faiz indiriminin nelere yol açacağını garantisi var!

Şimşek ve Çetinkaya'ya bir kez daha açık çağrı!

Bir süre önce Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ve TÜİK Başkanı Erhan Çetinkaya'ya bir çağrıda bulundum; **“TÜİK'i kamuoyuna açın”** diye. Belki bu çağrım duyulmadı bile, duyulduysa da gülünüp geçildi, bilemem. Belki de bunun mümkün olamayacağı düşüncesiyle **“Nasıl açabiliriz ki”** denildi.

Ama ben çağrımı yineliyorum: TÜİK'i enflasyon hesaplamasını izah etmek için bir günlüğüne ilgili herkese açın!

Hesaplamayı nasıl yaptığınızı anlatın, sisteminizi gösterin!

Gizlediğiniz bir şeyler olmadığı konusunda toplumu ikna edin, en azından ikna etmeye çalışın!

Bu yapılmadığı sürece çok yüksek ve gerçekten doğru oranlar açıklansa bile bunun inandırıcı olamayacağını bilin!

TÜİK'i açma cesaretiniz yok mu, ki yok gibi anlaşıyor, madde fiyatlarını ve madde ağırlıklarını da açıklamıyorsunuz; peki her bir madde için fiyat değişimini niye gizliyorsunuz, hiç olmazsa onu açıklayın!

Bunların hiçbirini yapmayacak ama sonra açıkladığınız verilere inanılmasını bekleyeceksiniz. Beklemeyin!

TÜİK fiyat artışını örneğin haziran için yüzde 1.64 açıklarken aslında bunun en az yüzde 4-5 düzeyinde bulunduğunu düşünenler fiyatlarını bu ölçüde artırıyor, bunu da bilin!

Enflasyonun açıklanandan daha yüksek olduğuna inanan herkes ürettiği mal ve hizmete inandığı oran ölçüsünde zam yapıyor.

Artık bunu görün!

Yıllık enflasyon yüzde 40-45 arası beklenmeli (Yüzde)

	Aylık			Yıllık		
	2023	2024 Resmi tahmin	2024 Makul tahmin	2023	2024 Resmi tahmin	2024 Makul tahmin
Ocak	6,65	6,70	6,70	57,68	64,86	64,86
Şubat	3,15	4,53	4,53	55,18	67,07	67,07
Mart	2,29	3,16	3,16	50,51	68,50	68,50
Nisan	2,39	3,18	3,18	43,68	69,80	69,80
Mayıs	0,04	3,37	3,37	39,59	75,45	75,45
Haziran	3,92	1,64	1,64	38,21	71,60	71,60
Temmuz	9,49	1,70	2,50	47,83	59,39	60,64
Ağustos	9,09	1,70	2,50	58,94	48,60	50,94
Eylül	4,75	1,70	2,50	61,53	44,27	47,70
Ekim	3,43	1,70	2,50	61,36	41,85	46,36
Kasım	3,28	1,70	2,50	61,98	39,68	45,26
Aralık	2,93	1,70	2,50	64,77	38,00	44,65

Yanlış veri ile doğru politika uygulanamaz

Şeref OĞUZ

04 Temmuz 2024 Perşembe

Dün, resmi aylık enflasyon günüydü. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Haziran ayına dair endeksleri yayınladı ve bir sürpriz; aylık enflasyon, diğer endekslerin üçte biri olarak açıklandı; %1,64. Oysa İTO aylıkta %3,42, ENAG ise %4,27'lik artış ilan etti. TÜİK'in bu sürprizi, milyonları mağdur edecek.

Öncelikle hükümetin enflasyonla mücadelesini “başarılı” göstermek için aşırı gayret içindeki TÜİK'in bu rakamlarını ciddiye almayabilirsiniz. Ancak sorun şu ki yasalar, bunları ciddiye alıyor ve memur, emekli, dul, yetim, engelli, kiralar gibi akla gelebilecek tüm değişimlerde esas kabul ediliyor.

ASLANLAR GİBİ TÜİK VARKEN KİM KORKAR ENFLASYONDAN

Burada benim üzüldüğüm, Mehmet Şimşek'e ihtiyacı olan “doğru veriyi” üretmek yerine, istediği “yanlı verileri” sunmasının çok tehlikeli sonuçlara yol açacağı gerçeğidir. En düşük emekli aylığını zaten hala yüzdeler üzerinden iyileştirme saplantısı yetmezmiş gibi bir de TÜİK yanlışları söz konusu.

Belki TÜİK çıkıp “efendim hesaplarımız doğrudur” diyecek ancak ne veri topladığı yerler ne de endeksindeki ürünlerin içeriğini açıklamadığı için beyanını esas kabul etmiş olacağız. Aslında aslanlar gibi TÜİK'in varken, kim korkar enflasyondan... Fakat bu veriler yanlış ve bunlarla doğru yol alamayız.

İKİ SORU İKİ CEVAP / Yanlış veriye dair...

Veriler çarpıtılabilir mi?

Elbette... Rakamlar yalan söylemez ama rakamlarla pekâlâ yalan söylenebilir. Yakın geçmişte TÜİK'e açıklayacağı enflasyon telkini yapılmıştı. Ayrıca geçen yıl her şeyin fiyatı çift hane artarken tek hane aylık artış ilan edip tüm maaş, ücretlerin hükümetin istediği oranda arttırılması ayıbı, suçu işlenmişti.

Yanlış verinin zararı nedir?

Öncelikle temel prensipten söz edelim: Ölçemezsen bilemezsin, bilemezsen yönetemezsin. Hele ki doğru ölçüp yanlış ilan etmişsen, suç işlemişsindir. Ateşi düşüremeyen doktor, dereceyle oynamış. Hastanın ateşini, nabzını, tansiyonunu kafana göre alırsan o hasta iyileşmez hatta kaybedilebilir.

NOT / TÜİK, HÜKÜMETİN RAF ÖMRÜNÜ KISALTIYOR

Hükümete sempatik görünmek için düşük enflasyon açıklamanın kısa vadede Mehmet Şimşek'e; "efendim antienflasyonist süreç başladı" gibi popülist açıklama yapma şansı sunabilirsin. Ancak milyonlarca emekliyi enflasyon ateşinde kavurmanın da bir maliyeti olacaktır, son seçimde oldu da...

En düşük emekli aylığını hiç değilse açlık sınırına getirin diye önermiş ve şöyle gerekçelendirmiştik; "klinik deneyler gösteriyor ki emekli de acıkabiliyor ve iştahı siz muktedirlerden az değil. Kaldı ki oy da verebiliyor." Fakat ciddiye alınmadı; "gerek yok, seçimi alıyoruz" kibriyle yapılmadı, sonuç ortada...

Şimdi çalışma barışını bozan, istihdam dünyasına nifak getiren TÜİK; halkı iktidara karşı kıskırtıyor. Sokakları hareketlendirecek, aç insanların tepkilerini tırmandıracak bu sözde düşük enflasyon beyanlarıyla erken seçimi çok daha beriye çekmiş olacak. İktidarın bu tespiti göz önüne alması gerek.

Zaten 2028'e kadar gidemeyeceği anlaşılan iktidar, toplumun dezavantajlı kesimlerinin yükselen tepkisiyle "erken seçim" talepleri tırmanacak, hatta referandum sandığını dahi kuramayacaklar. Bu durumda toplumun çeşitli kesimlerini yanlış ve yanlış verileriyle birbirine düşürmenin mantığı nedir?

Mehmet Şimşek; TÜİK'in bu jestinden(!) mutlu olabilir. Diğer kabine üyeleri de seçmene; "bakın söz verdiğimiz gibi enflasyonu düşürüyoruz" diye hava atabilir. Ancak aç mide ile yatağa giren seçmen, bu tuzu kuru, 3-5 maaş alan imtiyazlı muktedirlere hesabı soracaktır. Tıpkı daha önce olduğu gibi...

Eğitim pahalıyken, enflasyon düşer mi?

Ferit Barış PARLAK

04 Temmuz 2024 Perşembe

Enflasyon oranı açıklandı; düşüyor! Enflasyonun da aralarında bulunduğu “**ekonomik göstergeleri iyileştirmenin/ güçlendirmenin ilacı**” olan “**eğitimin**” fiyatı/maliyeti ise hız kesmeden yükseliyor...

★★★

Devlet okulları da dahil (Devlet okulları ‘parasız’ deniyor ama, ‘bağış’ adı altında, açıktan servet isteyen okul yönetimlerine ses çıkarılmıyor) eğitimin fiyatı artarken...

Niteliği de düşüyor...

★★★

Oysa “nitelikli eğitim”: Kültürden ekonomiye **ülkeyi güçlendirecek** her alanın temeli...

Vergi toplayan devletin de öncelikli görevi...

★★★

Eğitimin ayrıca **kültürel yıkımın, ekonomik çöküşün aracı** olabileceği de biliniyor/bilinmeli...

Dünyada birçok örneği var, incelenmeli...

★★★

Bugün...

04.07.24

Bütün aileler (çaresizlik içinde) kazançlarının büyük bölümünü çocukların eğitime ayırıyor...

Bu maddi özverinin yanında, “niteliksizliğin belirsizliği”yle manevi çöküşü de yaşıyor...

Bu özveri ve çöküşe rağmen, ayrışmayı da engelleyemiyor...

Ve bu ayrışma, **üretimden çalışma hayatına, tasarruftan verimliliğe** kadar tüm ekonomik aktiviteleri olumsuz etkiliyor, toplumsal huzuru/barışı/dengeyi/kültürü bozuyor...

VELHASIL

Eğitimin fiyatında 1 yıllık yükseliş yüzde 107’yi aşıyor...

★★★

Geçen yıl Haziran ayında 3-4 TL olan 200-250 gramlık ekmek, bugün 8-10 TL arasında...

Artış, yüzde 150 civarında...

Diğer zorunlu ihtiyaç olan konutta ise artış yüzde 95 civarında...

★★★

Nitelikli eğitimin “öncelik” olduğu Avrupa mı?

Avrupa Şampiyonası’ndaki rakiplerimizde yıllık enflasyon: Portekiz’de yüzde 2.8; Almanya’da yüzde 2.2; İsviçre’de yüzde 1.4; Hollanda’da yüzde 3...

★★★

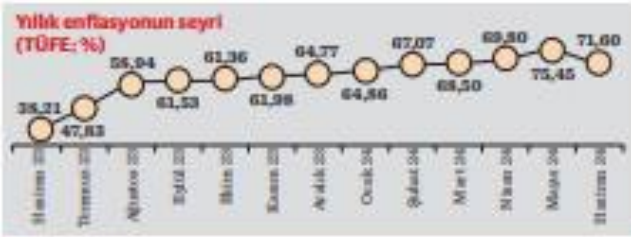
(Avrupa Şampiyonası’na değinmişken; milli takımımız Hollanda, Almanya, Avusturya, İngiltere gibi ülkelerde ‘nitelikli eğitim’ almış gençlerimizden oluşuyor)

Yıllık enflasyonda 11 ay sonra ilk düşüş

Naki BAKIR

04 Temmuz 2024 Perşembe

Tüketici fiyatları bazında aylık enflasyon haziranda, ertelenen zamların da etkisiyle yüzde 1,64'le piyasa beklentilerinin altında geldi. 20 milyon dolayındaki memur ve emeklinin ikinci yarı zamlarına esas olacak ilk altı ayın enflasyonu yüzde 24,73 olurken, Mayıs sonunda yüzde 75,45'e kadar çıkan yıllık enflasyon ise 11 ay sonra gelen ilk düşüşle yüzde 71,60'a indi.

İkinci yarıyıl, SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıkları ilk yarıyılın enflasyonu kadar artırılacak; memur ve emeklileri ise yeni bir düzenlemeye gidilmezse ilk altı ayda oluşan enflasyon farkının ikinci yarı yıl toplu sözleşme artışına eklenmesiyle hesaplanacak yüzde 19,31'lik zammı alacak.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı haziran ayı verilerine göre piyasaların Tüketici Fiyat Endeksinde (TÜFE) yüzde 2,5 dolayında beklediği aylık enflasyon çok daha düşük düzeyde gerçekleşti.

Memur ve emekli maaş ve aylıklarına yapılacak ikinci yarıyıl artışlarının oranını ve bütçeye yükünü daha fazla ağırlaştırmamak amacıyla başta yüzde 38'lik elektrik zammı

MEMUR MAAŞLARI (TL)			
Unvan	Derece	Ocak-Haz.	Tem.-Aralık
Şube müdürü- (Üni. mezunu)	1/4	40.867	50.467
Memur- (Üni. mezunu)	9/1	34.233	40.817
Uzman öğretmen	1/4	44.063	52.568
Öğretmen	1/4	30.781	47.433
Başkumiser	3/1	46.920	58.338
Polis memuru	8/1	44.292	52.816
Uzman doktor	1/4	82.020	97.838
Hemşire- (Üni. mezunu)	5/1	40.170	47.909
Mühendis	1/4	50.880	60.603
Teknisyen- (Lise mezunu)	11/1	35.490	42.313
Profesör	1/4	72.422	86.378
Araştırma görevlisi	7/1	46.003	57.243
Vaiz	1/4	41.582	49.582
Avukat	1/4	47.823	57.028

EMEKLİ (MEMUR) AYLIKLARI (TL)			
Müşter	Derece	Ocak-Haz.	Tem.-Aralık
Genel müdür	1/1	47.437	56.597
Şube müdürü	1/4	18.615	22.210
Memur	4/1	14.574	17.388
Öğretmen	1/4	22.078	26.339
Kayımakam 1. sınıf	1/4	31.255	37.280
Başkumiser	1/4	22.078	26.339
Polis memuru	1/4	22.078	26.339
Hemşire	1/4	22.078	26.339
Mühendis	1/4	22.103	26.371
Teknisyen	1/4	15.800	18.933
Pratisyen hekim	1/4	32.625	38.925
Profesör	1/4	38.324	45.724
Vaiz	1/4	22.078	26.339
Avukat	1/4	22.078	26.339

Tüketici enflasyonu (%)		
	Aylık	Yıllık
TÜİK	1,64	71,6
İTO	3,42	82,14
ENAG	4,27	113,08

ve akaryakıttaki olmak üzere kamu zamlarının temmuz ayına ertelenmesi, bunda etkili oldu. TÜFE'yi oluşturan ana harcama grupları içinde haziranda önceki aya göre en yüksek artış yüzde 3,79'la konutta yaşandı ve bu da aylık yüzde 1,64 olan genel enflasyona 0,55 puan katkı yaptı.

Aylık artışta konutu yüzde 3,47 ile eğitim, yüzde 3,09'la lokanta ve oteller, yüzde 2,54'le haberleşme izledi. TÜFE'de yüzde 24,98'le en büyük ağırlığa sahip olan gıda ve alkolsüz içecekler harcama grubunda aylık artış yüzde 1,78 olurken, aylık genel enflasyona konuttan sonra en büyük katkısı 0,44 puanla gıda yaptı. Aylık bazda fiyat artışı sağlıkta yüzde 1,69, ev eşyasında yüzde 1,62, çeşitli mal ve hizmetlerde yüzde 1,56, eğlence ve kültürde yüzde 0,26, alkollü içecekler ve tütünde yüzde 0,07 olurken, önceki aya göre fiyatların yüzde 0,58 düştüğü giyim ve ayakkabı aylık genel oranı 0,04 puan; aylık 0,13 fiyat düşüşü yaşanan ulaştırma da 0,02 puan aşağı çekti.

Memur emekli zammı düşük kaldı

Haziran TÜFE verileri ile birlikte memur ve emeklilerin ilk aylık gerçekleşmeye göre belirlenen ikinci altı ay yasal zam oranları da netleşti. Yılın ilk altı ayında gerçekleşen artışın yüzde 24,73 olması dolayısıyla, ilk altı ayda toplu sözleşme ile yüzde 15 zam alan memur ve emeklileri için yüzde 8,46 oranında bir enflasyon farkı doğdu. İkinci yarı yıl için yüzde 10 olan toplu sözleşme zammına bu farkın eklenmesiyle memur ve emeklileri yılın ikinci yarısında yüzde 19,31 oranında zam alacak. Toplu sözleşme hakları bulunmayan SSK ve BAĞ-KUR emeklilerinin aylıkları ise 5510 Sayılı Yasa uyarınca her yıl ocak ve temmuz ayları başında, bir önceki altı ayda gerçekleşen enflasyon kadar artırılıyor.

Bu nedenle TÜFE bazında enflasyon ocak-haziran döneminde yüzde 24,73 olarak gerçekleştiği için bu emeklilere yılın ikinci yarısında bu oranda yapılacak. Buna göre ilave bir düzenleme yapılmazsa memur ve emeklilerinin ikinci yarıyıl zammı, SSK ve BAĞ-KUR emeklilerine uygulanacak oranın altında kalacak. Maaş ve aylıklar için belli olan zam oranları; Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) nisan ayı itibarıyla açıkladığı son verilere göre ülke genelinde 3 milyon 650 bin 715 memur ve 2 milyon 498 bin 155 memur emeklisi ile 10 milyon 914 bin 147 SSK ve 2 milyon 890 bin 785 BAĞ-KUR emeklisi olmak üzere toplamda 20 milyona yakın bir nüfusu ilgilendiriyor.

Yıllık enflasyonda düşüş rallisi başladı

Geçen yıl haziranda yüzde 38,21'e kadar indikten sonra ikinci yarıdan itibaren yükselişe geçen TÜFE bazında yıllık enflasyon, bu yıl mayıs sonunda yüzde 75,45'e kadar çıkmıştı.

Haziran ayında aylık TÜFE artışının geçen yılın aynı ayındaki yüzde 3,92'lik oranın epey altında gelmesi sonucu baz etkisiyle yıllık enflasyon yüzde 71,60'a indi. Böylece yıllık enflasyon 11 ay sonra ilk düşüşünü kaydetmiş oldu. Fiyat hareketlerinin yaz aylarında mutedil bir seyir karakteri kazanmasının yanında geçen yılın baz etkisiyle yıllık enflasyonda düşüşlerin izleyen üç ayda da hızlanarak sürmesi bekleniyor.

TÜFE’de aylık artışlar geçen yıl temmuzda yüzde 9,49, ağustosta yüzde 9,09 ve eylülde yüzde 4,75’le yüksek düzeylerde gerçekleşmişti. Bu yılın aynı aylarında fiyatlarda olası mutedil seyir ve baz etkisi ile birlikte yaşanacak sert düşüşlerle, yıllık enflasyonun izleyen üç ayda 25 puan dolayında düşerek eylül sonunda yüzde 50’nin altına inmesi güçlü olasılık görülüyor. Yıllık basit enflasyonda aylar sonra aşağı yönlü ilk kırılma görülürken, mayıs sonu itibarıyla yüzde 62,51 olan on iki aylık ortalamalara göre yıllık TÜFE enflasyonu ise yükselişini sürdürerek haziran sonunda yüzde 65,07’ye çıktı.

Yıllıkta en hızlı artış eğitimde

TÜFE kapsamındaki harcama grupları içinde son bir yılda en yüksek artış yüzde 107,11’le eğitimde yaşandı. Bu harcama grubunu yüzde 94,72 artışla konut, yüzde 90,67 ile lokanta ve oteller, 78,51’le sağlık, yüzde 68,08’le gıda ve alkolsüz içecekler, yüzde 67,93’le alkollü içecekler ve tütün, yüzde 67,72 ile ev eşyası, yüzde 65,67 ile ulaştırma, yüzde 64,27 ile çeşitli mal ve hizmetler, yüzde 61’le eğlence ve kültür, yüzde 52,27 ile ulaştırma izledi. Giyim ve ayakkabı ise yıllık bazda yüzde 47,84’le en düşük artış yaşanan harcama grubu oldu.

Enflasyonun 4 büyük kaynağı

Harcama gruplarının endeksteki ağırlıkları farklı olduğu için genel enflasyona etkileri de farklı bir tablo oluşturdu. Yıllık artışta 4’üncü sırada yer alan gıda, endeksteki yüzde 24,98’lik ağırlığı dolayısıyla yıllık enflasyona en büyük katkıyı verdi. Yıllık enflasyonun yüzde 17,99’luk bölümü, tek başına bu alandan geldi. Enflasyonun başlıca kaynağını oluşturan gıda fiyat artışları dünyadaki trendin aksine devam ediyor. Son bir yılda konut 12,28, ulaştırma 10,48, lokanta ve oteller 7,85 puanla enflasyona en fazla katkı veren diğer harcama gruplarını oluşturdu. Bu dört harcama grubunda oluşan yıllık enflasyon yüzde 48,6’ya ulaştı. Başka deyişle diğer alanlarda fiyatlar hiç artmasa bile yıllık enflasyon bu oranda gerçekleşecekti.

Enflasyon hesaplarında makas açıldı

Öte yandan TÜİK ile diğer bazı kurum ve kuruluşların açıkladığı enflasyon oranları arasındaki makas haziranda daha da açıldı. İstanbul Ticaret Odası (İTO) haziran ayında İstanbul’da perakende fiyat hareketlerinin göstergesi olan “Ücretliler Geçinme İndeksi”nde aylık artışı yüzde 3,42, bağımsız kuruluş ENAG ise ülke genelinde aylık enflasyonu yüzde 4,27 olarak açıklamıştı. İTO’ya göre İstanbul’da yıllık tüketici enflasyonu yüzde 82,14, ENAG’a göre ise Türkiye genelinde yüzde 113,08 oldu. Buna göre özellikle TÜİK ve ENAG tarafından açıklanan yıllık enflasyon oranları arasında 41,48 puanlık fark dikkati çekti.

Şimşek: Dezenflasyon süreci başladı

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, dezenflasyon sürecinin başladığını vurguladı. Bakan Şimşek, enflasyon verileri ile ilgili olarak sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, “Mevsimsel düzeltilmiş üç aylık hareketli ortalamanın yıllıklandırılmış değerinin ima ettiği enflasyon eğilimi yıl sonu hedefimizle uyumludur.

Yüzde 1,64'lük aylık haziran verisi ise yüzde 22'lik yıllıklandırılmış enflasyonu işaret ediyor" dedi. Şimşek, "Finansal istikrar, sürdürülebilir cari açık, rezerv birikimi ve grilisteden çıkış gibi birçok alanda elde ettiğimiz başarıyı programımızın ana hedefi olan dezenflasyonda da belirgin bir şekilde göreceğiz." diyerek, fiyat istikrarına ulaşana kadar programı kararlılıkla uygulayarak kalıcı refah artışını sağlayacaklarını kaydetti.

Yılmaz: Enflasyonda düşüş dönemi

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz enflasyon verisine ilişkin olarak sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, "TÜFE, haziran ayında piyasa beklentilerinin altında yüzde 1,64 oranında artmıştır. Aylık enflasyonun artış hızının yavaşlamasıyla birlikte yıllık enflasyon bir önceki aya kıyasla 3,8 puan azalarak yüzde 71,60 düzeyine gerilemiştir.

Enflasyonun ana eğilimini yansıtan çekirdek enflasyon göstergelerindeki gerileme de fiyatlardaki artış eğiliminin zayıfladığını göstermektedir " dedi. Temel hedeflerinin vatandaşın öncelikli meselesi olan enflasyonu asgari seviyeye düşürmek olduğunu belirten Yılmaz, "Bu hedef doğrultusunda enflasyonla mücadelede uyguladığımız para ve maliye politikaları sayesinde dezenflasyon sürecine girmiş bulunuyoruz.

Yapısal reformlarla desteklediğimiz enflasyonla mücadele sürecinde büyüme, istihdam ve ihracat hedeflerimizi de gözetmeye devam edeceğiz. Kararlılıkla uyguladığımız ekonomik program ve ortaya koyduğumuz güçlü siyasi iradeyle yılın ikinci yarısında enflasyondaki azalmanın hızlanarak sürmesini bekliyoruz. 2026 yılında ise enflasyon oranını tekrar tek haneli seviyelere düşürmeyi hedefliyoruz" diye konuştu.

Ana harcama gruplarının enflasyona etkisi (Haziran 2024; %)					
Ana harcama grupları	Endekste Ağırlığı	Aylık Değişim	Aylık Enflasyona Katkı	Yıllık Değişim	Yıllık enflasyona Katkı
Gıda ve alkolsüz içecekler	24,98	1,78	0,44	68,08	17,99
Alkollü içecekler ve tütün	3,76	0,07	0,00	67,93	2,51
Giyim ve ayakkabı	6,94	-0,58	-0,04	47,84	3,12
Konut	14,20	3,79	0,55	94,72	12,28
Ev eşyası	8,12	1,62	0,13	67,72	5,63
Sağlık	3,71	1,69	0,06	78,51	2,96
Ulaştırma	17,35	-0,13	-0,02	65,67	10,48
Haberleşme	3,34	2,54	0,08	52,27	1,82
Eğlence ve kültür	3,33	0,26	0,01	61,00	2,07
Eğitim	1,80	3,47	0,07	107,11	1,91
Lokanta ve oteller	8,17	3,09	0,28	90,67	7,85
Çeşitli mal ve hizmetler	4,30	1,56	0,07	64,27	2,97
TOPLAM	100,00	1,64	1,64	71,60	71,60

Yıllık enflasyonda 11 ay sonra ilk düşüş
Yurt içi üretici fiyat endeksinde (YİÜFE), haziran ayında önceki aya göre artış yüzde 1,38, ocak-haziran dönemindeki yüzde 19,49 oldu. Yİ-ÜFE bazında yıllık enflasyon önceki ayın sonuna göre 7,59 puan düşerek yüzde 50,09'a indi. Ancak ve on iki aylık ortalamalara yıllık oran ise mayıs sonundaki yüzde 47,24 düzeyinden haziran sonunda yüzde 47,97'ye çıktı.

Aylık bazda, sanayinin dört sektöründen madencilik ve taş ocakçılığında yüzde 2,67, imalatada yüzde 1,18, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında yüzde 2,72 ve su temininde yüzde 4,20 artış yaşandı. Yİ-ÜFE bazında aylık enflasyon, ana sanayi gruplarından ara mallarında yüzde 0,71, dayanıklı tüketim mallarında yüzde 1,57, dayanıksız tüketim mallarında yüzde 1,95, enerjide yüzde 2,22 ve sermaye mallarında yüzde 1,53 olarak gerçekleşti.

Sanayinin dört sektörünün yıllık değişimleri; madencilik ve taş ocakçılığında yüzde 72,33, imalatada yüzde 52,80, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında yüzde 10,78 ve su temininde yüzde 78,43 oldu. Yıllık artışlar ara mallarında yüzde 46,89, dayanıklı tüketim mallarında yüzde 63,36, dayanıksız tüketim mallarında yüzde 64,13, enerjide yüzde 30,41 ve sermaye mallarında yüzde 53,68 olarak belirlendi.

Temmuz kira artış tavanı %65,07

Konutlarda kira zam tavanını yüzde 25 olarak belirleyen yasal düzenlemenin sona ermesi ile enflasyonun baz alındığı eski sisteme geri dönüldü. Buna göre kira sözleşmelerinde, TÜİK'in TÜFE endeksinde haziran sonu itibarıyla on iki aylık ortalamalara göre yüzde 65,07 olarak gerçekleşen enflasyon oranı, bu ay yenilenecek sözleşmelerde kira artışının üst sınırını oluşturacak, yapılacak zamlar bu oranı geçemeyecek. 11 Haziran 2022'de Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7409 sayılı Kanun ile izleyen bir yıllık dönemde yenilenecek konut kira sözleşmelerinde artışların yüzde 25'i geçemeyeceği hükme bağlanmış, bu uygulamanın 1 Temmuz 2023'te dolan süresi daha sonra bir yıl uzatılmıştı. Bu yıl aynı tarih itibarıyla ikinci yılını dolduran uygulamada yeni bir süre artırımına gidilmedi ve bu uygulama 1 Temmuz itibarıyla sona erdi. Böylece konut kira artışlarında önceki ay sonu itibarıyla gerçekleşen on iki aylık ortalamalara göre yıllık TÜFE artışının baz alındığı eski uygulamaya geri dönüldü.

Abdulkadir Selvi

Özgür Özel'in erken seçim hamlesi ters teper mi

Seçimden sonra 'Erken seçim istemeyeceğim' diyen Özgür Özel, son günlerde 'Erken seçim' diye neden bastırıyor? □

Daha 2 ay önce 'Erken seçim çağrısı yapmayacağım' diyen Özgür Özel, şimdi neden erken seçim de ısrar ediyor?

Tarihleriyle vereceğim. 2 ay önce "Erken seçim istemiyorum" diyeceksin, üç gün önce "Seçimler en erken 1.5 yıl sonra olur" diye açıklama yapacaksın, dün ise "Yarın karar alalım, iki ay sonra seçim olsun" diye çıkış yapacaksın.

1 AY İÇİNDE

Özgür Bey bu açıklamalarınızın üzerinden bir ay ya da bir yıl geçmedi. Artık her gün farklı bir açıklama yapıyorsunuz. Artık bir gün içinde iki ayrı açıklama yaparsanız şaşırmayacağım

TARİHLERİYLE

"Erken seçim olacaksa buna yine halk karar verecek. Ben bir erken seçim çağrısı yapmıyorum." (2 Nisan)

"Ben, ana muhalefet lideri olarak seçimde verdiğim söze bağlıyım ve bir erken seçim çağrım yok." (23 Nisan)

"31 Mart seçim sonuçlarını erken seçim çağrısı için araçsallaştırmayacağım. Çünkü meydanlarda söz verdim." (17 Mayıs)

NE DEĞİŞTİ

Bir ay önce “Erken seçim çağrısı yapmayacağım” diyen Özgür Özel ne değiştiyse birden ağız değiştirdi.

27 Haziran’da “1.5 yıl sonra erken seçimi olası görüyorum. Ben Özgür Özel olarak erken seçim istiyorum” dedi.

Dün Meclis’te yaptığı açıklama ile süreyi daha da kısalttı. “Yarın karar alalım, iki ay sonra seçim olsun” diye konuştu.

TUTARSIZLIK

Bir genel başkan iki ay içinde birbirine zıt açıklamalar yapar mı?

Sık sık zikzak yapan bir lider inandırıcı olur mu? Topluma güven verir mi?

İMAMOĞLU ETKİSİ

Özgür Özel’in tavrı neden değişti? CHP kulislerini yokladım. En büyük neden olarak eylüldeki kurultay öncesinde Kılıçdaroğlu ile Ekrem İmamoğlu arasındaki yakınlaşma gösteriliyor.

Kılıçdaroğlu ile İmamoğlu’nun görüşeceği, birlikte yemek yiyecekleri, eylül kurultayında güçbirliği yapacakları haberleri üzerine Özgür Özel’in paniklediği ifade ediliyor.

DEVİRİLME KORKUSU

İmamoğlu ve Kılıçdaroğlu güçbirliği yaptığı taktirde Özgür Özel’i devirebilir mi? Devirirler. Böyle bir ihtimal var mı? Tüzük kurultayının seçimli kurultaya dönüştürülmesi için başlamış bir çalışma yok ama burası CHP, her şey olabilir.

İKİ ÖRNEK

Ünlü kaset olayından sonra Kılıçdaroğlu, Deniz Baykal’la görüştüktan sonra kapının önünde CHP Genel Başkanlığı’na aday olmadığını ilan etti. Önder Sav’la birlikte adaylık kararı almışlardı. Ama hedef şaşırtmak için aday değilim açıklaması yaptı. Oradan çıkıp Önder Sav’la buluşmaya gitti. Adaylık için çalışmalara başladılar.

GÖZYAŞLARIYLA

Özgür Özel, Kılıçdaroğlu’nun prensiydi. Kılıçdaroğlu, cumhurbaşkanı adayı olduğunda Meclis’teki veda konuşması sırasında gözyaşlarını tutamamıştı. Kılıçdaroğlu’nun grup başkanıydı. Önce Ekrem İmamoğlu ile Zoom toplantılarında ortaya çıktı. Sonra İmamoğlu’nun desteğiyle Kılıçdaroğlu’nu devirdi. Seçimden sonra Ekrem İmamoğlu’na karşı normalleşme açılımı yaparak Erdoğan’dan güç devşirmeye kalkıştı.

ERKEN SEÇİM HAMLESİ

İmamoğlu ve Kılıçdaroğlu'nun güçbirliği yapacağı haberleri üzerine, Kılıçdaroğlu ve İmamoğlu'na çelme takmak için erken seçim silahını çekti.

Eylül kurultayı öncesinde CHP milletvekillerini erken seçim sopasını göstererek yanına çekmek için hamle yaptı.

ERKEN SEÇİM İHTİMALİ VAR MI

Erken seçim olur mu?

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Allah'ın izniyle önümüzde parlamentoda ve cumhurbaşkanlığında dört yıllık, yerel yönetimlerde de beş yıllık seçimsiz bir dönem vardır" dedi.

"Cumhurbaşkanlığı seçiminin önünde 4 yıl var" demek, 4 altın yıl demek. Üçüncü Dünya Savaşı'nın konuşulduğu, dünyanın yeniden şekillendiği, halkımızın başta enflasyon ve hayat pahalılığı olmak üzere sorunlarına çözüm beklediği bir dönemde erken seçimin ülkeye ne yararı var?

SAYISI YETMİYOR

Ayrıca erken seçim için CHP'nin sayısı yetmiyor. Erken seçim kararı almak için 360 milletvekili gerekiyor. CHP'nin milletvekili sayısı 127

Milletvekilleri yeni seçildi. 1 yıllarını yeni doldurdular. 2 yıl dolup özlük haklarını elde etmediler. Erken seçime niye gitsinler?

Dağılma tehlikesi yaşayan, seçime gidip bir daha gelemeyecek olan DEVA, Gelecek ve Demokrat Parti neden seçim istesin?

Ayrıca halkın erken seçim talebi yok, milletvekillerinin böyle bir isteği yok, Özgür Özel hariç iktidar ve muhalefetin bu yönde bir çalışması yok. Peki bu durumda erken seçime nasıl gidilecek?

BLÖF MÜ

Özgür Özel, parti içi rakiplerini köşeye sıkıştırmak için 'erken seçim kozunu kullanacak' diye erken seçim yapılmaz. Bu bir blöf. Ama Türkiye'ye zarar verir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın belirttiği gibi "Muhalefet iç hesaplaşmasını ülkeye, millete ve ekonomiye zarar verecek şekilde yürütmemelidir".

Ülkenin önünde hizmet edilmeyi bekleyen 4 yıl varken sürekli erken seçim havası pompalarsanız bu yerli ve yabancı sermayeyi tedirgin eder. Sürekli olarak seçimin konuşulduğu yere yabancı sermaye yatırım yapmaz. Sermaye ürkektir. Kendini riske atmaz.

BUMERANG ETKİSİ

Bu arada hatırlatayım. Erken seçim tehlikeli bir silahtır. Bumerang etkisi yapar. Halk seçim istiyorsa gidersen fayda sağlar ama zamansız ve parti içi hesaplar uğruna gidilen bir seçim muhalefeti vurur. Halk seçimin gerekli olduğuna ikna olmalı. Erken seçimi Özgür Özel değil halk istemeli. Halkın böyle bir talebi var mı? Yok.

2007 ÖRNEĞİ

2007'de cumhurbaşkanı seçtirilmiyordu, 27 Nisan'da asker hükümete e-muhtıra vermişti. İktidar muhtıraya meydan okumuştı. Anayasa Mahkemesi'nin 367 kararıyla Meclis'te cumhurbaşkanlığı seçimi yapılamıyordu. Meclis kilitlenmişti. Bir devlet krizi yaşanıyordu. AK Parti çare olarak erken seçim kararı alıp millete gitti. Millet sandıkta hem 367 kararının hem muhtıranın hesabını gördü. AK Parti'yi yüzde 47 ile iktidar yaptı. Devlet krizini çözdü. Seçimden sonra cumhurbaşkanı seçilerek sistem rayına oturturuldu.

2015'TE YAŞANANLAR

Bir de 7 Haziran 2015 seçimlerinden sonra hükümet kurulamamıştı. Anayasal zorunluluk olarak içinde HDP'li bakanların da yer aldığı bir hükümet kuruldu. 1 Kasım'da seçimlere gidildi. Millet siyasi buhranı sandıkta çözüp AK Partiyi yüzde 50 ile iktidar yaptı.

Demem o ki erken seçimi millet istemeli. Yoksa ters teper.

MACRON ÖRNEĞİ

Erken seçim söz konusu olunca sadece içeriden değil dışarıdan da örnekler var.

Örneğin Macron.

Avrupa Parlamentosu seçimlerinden sonra Macron, meclisi feshedip seçime gitti. Ne oldu? Siyasi hayatının en büyük hatasını yaptı. Seçimlerde hezimete uğradı

Özgür Özel erken seçim isterken Macron'a bakmasında fayda var.

CHP'DEKİ HAVA

CHP'de yerel seçim başarısının da etkisiyle nasıl olsa iktidara geliyoruz havası var. Bir an önce seçim olsun, bakanlık koltuklarına oturalım beklentisi içinde olanlar var.

2023 cumhurbaşkanlığı seçimi öncesinde de benzer bir hava vardı.

Hatta Kılıçdaroğlu kim bakan olmak istiyor, kim Meclis Başkanlığı'na talip, parti yönetiminde kimler görev alacak diye sorup liste yapmıştı. Bürokraside MİT Başkanlığı, Merkez Bankası, RTÜK Başkanlığı koltuklarını paylaşmışlardı. Bakanlık

listesine adını yazdıranlar milletvekili adayı bile olmadı. Kendilerinden o kadar eminlerdi. Sonuç ne oldu? Şimdi benzer bir beklenti var.

ERDOĞAN 'BİTTİ' DEMEDEN BİTMEZ

Ama maç 90 dakika. Karşılarındaki rakip ise Erdoğan.

Erdoğan 'Bitti' demeden bu maç bitmez.

ÇOCUK TACİZCİSİ ÇIKTI

Kayseri'de, Suriyelilerin evlerinin taşlanması, araçlarının yakılması, işyerlerinin tahrip edilmesi için kamyonetle adam taşıyan birisi vardı.

Namus timsali kesilen bu şahıs bakın kim çıktı?

Çetelere mahalleler arası kamyonla taşıma yapan Z.Y. isimli şahsın çocuğa tecavüz suçundan sabıkası olduğu ortaya çıktı.

Şahsın, "Reşit Olmayanla Cinsel İlişki ve Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Bırakma, Kasten Yaralama-Tehdit-Hakaret" suçlarından sabıkaları mevcut.

Fıkra bu kadar diyeceğim ama fıkra değil, gerçek.

SABIKALILAR LİSTESİ

İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya gözaltına alınan 474 şahıstan 285'inin göçmen kaçakçılığı, yaralama, uyuşturucu, yağma, hırsızlık, mala zarar verme, dolandırıcılık, parada sahtecilik, tehdit, hakaret, kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma ve cinsel taciz başta olmak üzere 36 ayrı suçtan sabıkalı olduklarını açıkladı.

Ey milletim karanlık gecelerde ortalığı karıştıran bu adamları iyi tanıyın istedim.

Esfender KORKMAZ

Güneş balçıkla sıvanmaz

Haziran ayı enflasyon verileri açıklandı. Geçen sene Haziran ayında aylık TÜFE oranı yüzde 3,92 olmuştu, bu sene ise yüzde 1,64 oldu. Merkez Bankası beklenti anketinde Haziran ayı için aylık TÜFE tahmini 2,56'ıdi. Aylık TÜFE beklentilerin altında gerçekleşti.

Haziran ayında, yıllık TÜFE artışı yüzde 71,6 oldu. Geçen sene Haziran ayında TÜFE oranı yüzde 38,21 olmuştu.

HAZİRAN 2024 ENFLASYON		
TÜFE VE İTO GEÇİNME	AYLIK	YILLIK
TÜİK TÜFE	1,64	71,6
TÜİK GIDA	1,76	68,08
İTO GEÇİNME ENDEKSİ	3,42	82,14
Yİ-ÜFE VE İTO TOPTAN EŞYA		
TÜİK Yİ-ÜFE	1,38	50,09
İTO TOPTAN EŞYA	3,85	60,49
TÜİK ÇEKİRDEK (B)	1,9	70,4

Son yıllarda TÜİK'in TÜFE'yi düşük açıkladığı tartışılıyor;

*Nedenlerinden birisi, İTO geçinme endeksi ile TÜFE arasında 12 puana çıkan farktır. Haziran ayında Yıllık TÜFE 71,6 olurken, İTO geçinme endeksi 82,14 oldu.

*Bir diğer nedeni; TÜİK'in TÜFE oranını hesaplamaya kaynak oluşturan madde fiyat listesini Haziran 2022'den bu yana açıklamıyor olmasıdır. Hatta DİSK mahkemeye verdi ve kazandı. Buna rağmen TÜİK mahkeme kararını uygulamıyor.

*Bir üçüncü neden; TÜİK verileri ile halkın yaşam gerçeği birbirine uymuyor olmasındır.

Yıl sonu TÜFE ne olur?

Geçen sene Temmuz ayında aylık TÜFE oranı yüzde 9,49 ve Ağustos ayında aylık TÜFE oranı yüzde 9,09 olmuştu. Bu sene bu aylarda, MB beklenti anketine göre, beklenen TÜFE yüzde 2,41 ve yüzde 2,16'dır. Gerçekleşirse yıl sonu TÜFE oranı yüzde 45-50 arasında olur.

Enflasyon neden direniyor?

Türkiye'de öteden beri tarla fiyatları ile pazar fiyatları arasında yüksek fark var. Bunun bir nedeni sebze ve meyvelerde çürüme ve zayıf, diğer ve daha önemli nedeni de oligopol ve aksak piyasa yapısıdır.

Özellikle bugünkü siyasi iktidar, Et-Balık Kurumları gibi, malı halktan normal fiyatına alıp, işletme maliyeti ile satan kurumları özelleştirdi. Kamu tekellerini, elektrik dağıtımını özelleştirdi. Kamu tekelleri piyasa tekeli oldu. Rekabet piyasası olmayınca, isteyen malını istediği fiyata satıyor.

Türkiye'de öteden beri, tarla ve pazar fiyatları arasındaki yüksek fark tartışılıyor. Bu sene haziran başında tarlada 10 lira olan kiraz, pazarda 50 lira, lüks markette 380 liraydı.

Bodrumda ilan edilen plaj fiyatları;

*M.O plaj girişi; 130 Euro,

*Harcama limiti; 90 Euro.

Euro karşılığı altında TL yok, yasal değil, ama TL'nin ne zaman ne olacağı belli değil. Girişi TL yazıp ayda bir değiştirmesi gerekir. Bir günlük plaj ve asgari harcama limiti 220 Euro ve yaklaşık 8.000 TL'dir.

Bugünkü fiyat artışlarında sorun, ekonomik istikrar sorununu da geçmiştir. Fiyat anarşisi var. Tek sorumlusu da hükûmettir.

AKP iktidarı kamu imkânlarını ve bütçe kaynaklarını etkin kullanmıyor. Bu durum eninde sonunda açığa çıkıyor. İstifa eden Sağlık Bakanı aynen;

"Şehir Hastanelerimizin 18'i kamu özel iş birliği ile yapılırken, son 6 yılda ihalesi yapılanların tamamını, genel bütçe kaynakları ile yaptık.

Kamu- Özel işbirliğinde yapılan 18 Şehir Hastanemizin, 25 yıllık maksimum fiktif nominal bedeli 322 milyar Avro'ydu. 322 milyar Avro olan bu bedeli en çok 27,5 milyar Avro ile sınırlandırdık. Ve böylece Şehir Hastanelerinin bütçeye yük olmasını önledik. ”

Kamu özel işbirliği yoluyla yapılan yatırımlar, hizmet maliyetlerini artırdı; Bu maliyetler fiyatlara yansdı. Bu nedenle bütçe ipotek altına alındı. Bütçe kaynak kullanımında verimlilik düştü. Kamu açıkları arttı. Sonuç enflasyon olarak ortaya çıktı. Eski sağlık bakanı dolaylı yoldan bunu açığa çıkardı.

Her zaman söylediğimi tekrar edeyim; Kamu kaynaklarının paylaşımı üstüne kurulu bir ittifak anlayışı ile içinde bulunduğumuz krizden ve enflasyondan çıkamayız.

İbrahim Kahveci

Gerçek dışı bilgilerle gerçeğe ulaşılır mı?

Mehmet Şimşek'in yürüttüğü ekonomi programının iki temel ayağı var:

Fiyat istikrarı

Döviz istikrarı

Biz döviz istikrarına bakalım. Burada da iki temel hedef var:

Döviz girişini artırmak

Döviz çıkışını azaltmak

Döviz girişi konusunda son günlerde carry trade çok konuşuluyor. Yani sağlam-kalıcı bir döviz pozisyonu oluşmadı. "El altı taahhütlerle gelen vurgun parası var" deniliyor.

Gelelim ikinci kısma; yani döviz ihtiyacını azaltma noktasına. İşte burada dış ticaret devreye giriyor.

Önce güzel haberi vereyim: Geçen yıl **mayıs ayında** 12 aylık dış ticaret açığı 122,2 milyar dolardı. Aradan tam bir yıl geçti ve bu yılın mayıs ayında **dış ticaret açığı 87,1 milyar dolara düştü**. Dış ticaret açığındaki 35,1 milyar dolarlık iyileşme ve buna bağlı olarak cari işlemlerdeki iyileşme şu anda Mehmet Şimşek tarafından büyük başarı olarak dile getiriliyor.

Oysa gerçek öyle mi?

Evet, son bir yılda ithalatımız 29,2 milyar dolar düştü ve bunun yanında da ihracatımız 5,9 milyar dolar arttı. İşte bu sayede 35,1 milyar dolarlık dış ticaret iyileşmesi yaşadık.

Gelelim ithalattaki 29,2 milyar dolarlık düşüşe: Bunun 22,6 milyar doları tamamen enerji ithalatındaki azalmadan geliyor. Ayrıca altın ithalatında da 6,3 milyar dolarlık düşüş oldu ve böylece **altın ve enerji ithalatı toplamda 28,9 milyar dolar geriledi**.

Kısaca ithalatımızda ekonomik aktivite bağlı düşüş sadece 0,3 milyon dolar. Yani ithalatta değişen bir şey olmamış.

Gelelim ihracattaki 5,9 milyar dolarlık iyileşmeye: Burada da yine altın ve enerjiyi görüyoruz. Son 1 yılda enerji ihracatımız 2,0 milyar dolar artarken altın ihracatımız da

3,5 milyar dolar artış göstermiş. Kısaca **ihracattaki 5,9 milyar dolarlık artışın da 5,5 milyar doları enerji ve altından** geliyor. Ekonomik aktiviteye dayalı ihracat artışı sadece ve sadece 0,4 milyon dolar.

Makro veri olarak ifade edelim: **Dış ticaret açığı 35,1 milyar dolar düşerken altın ve enerji hariç dış ticaret açığı sadece ve sadece 737 milyon dolar iyileşmiş.**

Bu arada şu notumuzu da düşelim. Hani Mehmet Şimşek'te söyledi ya "tüketimle büyüyörüz" diye... İşte geçen yıl mayıs ayında 37,8 milyar dolar olan tüketim malı ithalatı şu anda 51,8 milyar dolara ulaştı.

Acaba tüketim ithalatında bir kısılma oluyor da biz mi görmüyoruz; ya da bu **ithal tüketim rekoru neyi ifade ediyor?**

Dün, Ticaret Bakanlığı geçici haziran ayı dış ticaret verilerini açıkladı. Bayramın da etkisi ile ithalat -%4,06 ve ihracatta -%10,56 oranında geriledi. Lakin asıl bozulma yine altın ve enerji hariç durumda oldu. Altın ve enerji hariç dış ticaret açığı geçen yıl haziran ayında -1,0 milyar dolarken bu yıl -1,95 milyar dolara yükseldi. Böylece dış ticaret açığı 1,14 milyar dolar artarak 87,1 milyar dolardan 88,2 milyar dolara yükseldi.

Gelelim işin nihai faslına...

İTO'nun aylık 3,42 açıkladığı enflasyonu TÜİK 1,64 olarak ilan etti. İlk 6 ayda ise; Türk-İş Açlık Sınırı %31,5; İTO Fiyat Artışı %29,7 iken TÜİK 24,7 olarak ilan etti.

İşin özüne dönelim: **TÜİK yargı kararına uymuyor** ve bağlı olduğu Bakan **Mehmet Şimşek'ten de çıt çıkmıyor**. Ve herkes biliyor ki TÜİK enflasyonu gerçekleri yansıtmıyor.

Hakan Kara sosyal medyadan paylaştı: Mevsim etkilerinden arındırılmış İTO verileri yıllık %65-67 aralığında bir enflasyona işaret ediyor. Aylık enflasyon rakamları yüzde 4,0'ün altına hiç düşmüyor.

Durum ciddi.

Yani söylendiği gibi baz etkisi ile bir küçük düşüş olacak ama yıllıkta baz geçince ne olacak? Koç Üniversitesi tarafından yapılan çalışmalarda halkın enflasyon için verdiği rakam %113... Bu fiyat artışını tüketim malı ithalatı zaten gösteriyor.

Deli gibi, çılgın gibi tüketiyor ve deli gibi çılgın gibi fiyatlar şişiyor. Ama gerçek durum açıklanmıyor.

Bakın bir örnek daha vereyim: Özellikle son bir yılda Türkiye döviz bazında çok pahalandı. Karpuz örneğini vermiştim: 25 sent olan kilo fiyatı şimdi 50 sent.

İyi ama TÜİK dolar artışı civarında bir enflasyon açıklıyor. O zaman gerçek nedir?

04.07.24

Veya tersten soralım: Gerçek dışı bilgilere dayalı bir ekonomi programı ne kadar başarıya ulaşabilir?

Şimdilik baz etkisi ile bir hikaye anlatacaklar... İyi ama baz bitince ne olacak? Yerine ne konulacak?

Ne enflasyon da ne de dış ticarete kalıcı-yapısal bir iyileşmeden eser yok... Bu yanıltıcı bilgilerle bir de erkenden faiz indirirlerse ne olacak?

Son hatırlatma: Filme bilet almayı unutmayın...